

Kollektivet, Hunderup

Socialpædagogisk praksis og effekt -

Udvikling og afprøvning af en kvalitativ effektevaluering.

Marts 2013

Indhold

1. Baggrund og formål	2
1.1. Indledning	2
1.2. Design og metode	2
2. Pædagogisk beskrivelse af opholdsstedet.....	3
3. Dataindsamling	11
3.1. Interviewdata	11
3.2. Journaldata	12
4. Analyse	13
4.1. Faktuelle oplysninger	13
4.2. Årsager til anbringelse.....	14
4.3. Uddannelse og erhvervsarbejde.....	15
4.4. Familie og leveforhold	16
4.5. Om Kollektivet	17
4.6. De interviewedes respons på baggrund af Kollektivets pædagogik og praksis.	21
4.7. Etablering af eget netværk	29
4.8. Konfliktløsning og langsigtet perspektiv	31
4.9. Hvad var det bedste ved at bo på Kollektivet?	31
4.10. Hvad var det dårligste ved at bo på Kollektivet	33
4.11. Supplerende kommentarer.....	33
4.12. Om interviewet og om undersøgelsen.....	34
5. Konklusion og perspektivering	34
5.1 Om undersøgelsens resultater	35
5.2 Perspektivering.....	38

1. Baggrund og formål

1.1. Indledning

Kommuner og Socialministeriet har sammen med mange opholdssteder og botilbud gennem de sidste år haft et øget fokus på, **hvilken effekt en givet og formuleret pædagogik og praksis kan have for de børn unge, der enten er, eller har været anbragt.**

I den forbindelse har en af barriererne været, at der ikke har været en dansk tradition og tro på, at der kunne etableres en målestok for god socialpædagogik og at arbejdet med mennesker kun vanskeligt lader sig måle.

På den baggrund ønsker **Lundekollektivet** og **Kollektivet i Hunderup** at indgå et samarbejde med **konsulentfirmaet Reflektor** om at forsøge at udvikle en kvalitativ effektanalysemodel, der i forhold til en afgrænset ressource, lokalt tilpasset design og kort forløb, kan give en aktuell effektdokumentation af, i hvilken udstrækning en givet og nærmere beskrevet pædagogik kan forbedre grundvilkårene for de børn og unge, der gennem en længere årrække har været anbragt på et af de to opholdssteder.

Effektvurderingen ønskes baseret på det grundlag, som de pågældende børn og unge er indskrevet på grundlag af og i øvrigt tage udgangspunkt i de værdier og pædagogiske principper, de respektive to opholdssteder hver især baserer sig på og endelig ses ud fra de nuværende og tidligere beboeres egne vurderinger af effekt bredt set - ud fra deres nuværende oplevelse af personlig udvikling og god livskvalitet.

Ligeledes kunne det være interressant at få kontakt til et antal forældre/pårørende som kunne supplere de unges udsagn i forhold til, hvad der efter deres synsvinkel har været godt/mindre godt.

Resultatdokumentationen tænkes anvendt **indadtil** i tilbuddene i forhold til en løbende faglig refleksion, for dermed at kunne skærpe den pædagogiske praksis og dermed skabe endnu bedre resultater, men også **udad til** i forhold til at synliggøre institutionernes resultater og kvaliteter.

Samtidig vil det være en fælles afprøvning og efterfølgende formidling af, om den udviklede effekt-evalueringsmodel kunne være egnet til en mere **bred anvendelse blandt andre tilbud.**

1.2. Design og metode

Der udvikles og afprøves en effektevalueringsmodel, der teoretisk og i praksis skal kunne besvare **"hvad virker for hvem, hvornår og under hvilke betingelser"**.

Evalueringsgrundlaget er her angivet som det enkelte tilbuds formulerede pædagogik og pædagogiske praksis beskrevet af medarbejdere og ledelse - en praksisbeskrivelse, der efterfølgende evalueres gennem interview med tidligere og nuværende beboere.(interviewene med henvendelse til samtlige beboere 25 år tilbage sker telefonisk og med de nuværende beboere som personlige interview på basis af en interviewguide, gennemført af interviewere fra Reflektor)

Desuden gennemføres en parallel indsamling og analyse af tilgængelige og dokumenterbare data om visitationsgrundlaget, således at dette kan holdes op imod det ståsted, de unge i dag befinder sig på.

Der foregår en efterfølgende uafhængig analyse på baggrund af alle de indsamlede og anonymiserede data, der udmøntes i en evalueringsrapport egnet til pædagogisk faglig refleksion og generel

formidling. Desuden gennemføres en efterfølgende drøftelse med medarbejdere, ledelser og bestyrelser om modellens fremtidige anvendelsesmuligheder.

Fase 1. Beskrivelse af den pædagogiske kontekst

Der afvikles på hvert af opholdsstederne møde med medarbejdere og ledelse med specifikt interview af henholdsvis ledelse og medarbejderrepræsentanter, med henblik på at få formuleret tilbuddets pædagogik - principper og værdier.

Fase 2. Interviewdata

På baggrund af en skriftlig opsamling af tilbuddenes pædagogiske ståsted, udarbejdes oplæg til interviewguide, der drøftes med de respektive ledelser.

Der gennemføres derefter henholdsvis enkeltinterview (af ca. 30-40 min. varighed) med nuværende beboere, samt tlf. interview (af 30-40 min. varighed) med tidligere beboere 25 år tilbage. Interviewene transskriberes.

Fase 3. Skriftlige data

Der gennemføres en opsamling af ca. 10 udvalgte beskrivelser af beboernes status ved anbringelsesstart. Denne opsamling tager udgangspunkt i visitationsgrundlaget og vurderes efterfølgende ud fra de pædagogiske parametre i relation til de samme beboeres egen vurdering af den nuværende livssituation bredt set.

Fase 4. Opsamling og afrapportering

På baggrund af interview og indsamling af skriftlige data gennemføres en analyse, der ud fra de nuværende og tidligere beboeres vurdering, såvel i forhold til de pædagogiske parametre, samt en generel oplevelse af anbringelsen set i lyset af deres nuværende situation, lægger op til nogle konklusioner og perspektiver om tilbuddenes styrkesider og forbedringsområder.

Hele afrapporteringen med konklusion og perspektivering præsenteres hver for sig for de to tilbuds medarbejdere og ledelser med henblik på en faglig refleksion og evt. revision af de pædagogiske metoder.

Et anonymiseret ekstrakt af afrapporteringen udarbejdes herefter, med henblik på en bredere anvendelse formidlingsmæssigt og i forhold til videndeling med andre tilsvarende tilbud.

2. Pædagogisk beskrivelse af opholdsstedet

Kollektivet Hunderup har gennem 25 år arbejdet socialpædagogisk ud fra en faglig forståelse, der indebærer, at samtlige pædagogiske medarbejdere har en pædagogisk uddannelse, der betyder, at de har forudsætninger for fagligt at vurdere og reflektere på den praksis, som de står i. Det pædagogiske rum på Kollektivet bliver formuleret som fænomenologisk orienteret med baggrund i et humanistisk menneske- og livssyn med en Kirkegårds forståelse af, "at livet forstås baglæns, men må leves forlæns".

Socialpædagogikken på Kollektivet har gennem de 25 år udviklet sig indenfor dette spekter inspireret af flere forskellige tilgange, bl.a. af:

Howard Gardner, omkring det at se og vurdere vore børn og unge ud fra mange intelligenser,
Frede Bräuner om kost, adfærd og indlæringsevne for at sikre opmærksomhed på medarbejdernes egen rolledannelse og inspiration til at få skabt sammenhæng mellem sund kost, psykisk og fysisk

velbefindende,

Gunnar Bergström om "kriminalitet som livsstil", for at kunne forstå konteksten omkring de unge, der er indskrevet med baggrund i en kriminel adfærd,

Keld Fredens med en neuropædagogisk inspiration om hvad børn og unge kan kapere " - hvad kan de på et givet udviklingstrin og hvad kan vi forvente,

Susan Hart med udgangspunkt i det neuroaffektive udviklingspsykologiske syn, hvor der er perioder i børn og unges udvikling, hvor de er mere tilgængelige og åbne overfor udvikling, f.eks. sprogligt, adfærdsmæssigt, mv. og såfremt dette ikke er lykkedes fuldt ud, da kræver en noget større og længerevarende indsats at få tillært.

For tiden genkendes Kollektivets pædagogiske praksis i beskrivelser, som bl.a. formuleres af **Bo Elvén** i "Problemskabende adfærd ved udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning".

Her får vi opbakning til den pædagogiske praksis, som er inspireret af et menneskesyn, der udtrykker, at mennesker, der kan opføre sig ordentligt også gør det, hvorfor vi ikke tror på straf og skæld ud. Vi må som medarbejdere nødvendigvis påtage os ansvaret, hvis vi vil gøre en forskel! Det betyder, at vores pædagogiske praksis derfor ikke er at bremse en uheldig adfærd, men at holde den ud og i stedet arbejde med årsagen til denne uheldige adfærd. (frit efter Elvén)

Kollektivet Hunderups pædagogiske mål.

I de følgende afsnit, vil der indgå citater (angivet i kursiv), opsamlet gennem interview om, hvordan medarbejdere og ledelse udøver en praksis i relation til den beskrevne pædagogik.

Med ovennævnte inspiration og de gennem 25 år indsamlede og afprøvede erfaringer ønsker Kollektivet, at arbejde for et miljø, der er godt og udviklende for både de anbragte børn, unge og voksne der bor i huset, og for de medarbejdere som har deres daglige gang der.

Det er Kollektivets hensigt at skabe et miljø med rummelighed og anerkendelse af den enkelte, og samtidig støtte barnet/den unge i at udvikle sine kompetencer, så han/hun kan lære at begå sig i det omkringliggende samfund.

Det er derfor nødvendigt, at rollemodellerne/de ansatte, har den nødvendige tid og mulighed for at møde den unge og handle sammen med dem både i forhold til at hjælpe med daglige opgaver og i løsningen af konflikter og at give dem mulighed for positive sociale relationer og oplevelser.

Menneskesyn:

I Kollektivet Hunderup arbejdes som nævnt ud fra et humanistisk menneske - og livssyn.

Det humanistiske menneskesyn
Mennesket er et subjekt, et jeg, som har frihed, ansvar og menneskeværdighed. Mennesket må aldrig betragtes som et middel. Mennesket er altid et mål i sig selv, hvilket betyder, at det altid kan gøre krav på respekt for sin egen skyld. Det humanistiske menneskesyn forudsætter, at der findes mennesker, som frit kan vælge på basis af egne etiske overvejelser, og som også er parat til at tage ansvar for sine beslutninger. Ifølge det humanistiske menneskesyn bærer mennesket på bevidste og skabende kræfter. Det er et socialt væsen, som er afhængig af sit miljø og sine relationer til familie, slægt, venner og andre som omgiver det.

I det humanistiske menneskesyn er mennesket mere og større end sit biologiske og økonomiske værd. Det er under hensyn til menneskeværd, at alle mennesker er lige. Dette hindrer ikke, at hver enkelt person søger at udvikle egne evner og muligheder men er af betydning i forståelsen af, at menneskets værd ikke er knyttet til funktioner og egenskaber, men til eksistens.

Kilde: Det Etske Råd 1995.

Et menneskesyn der siger, at gør vi alle vort bedste, vil medarbejderne kunne finde de steder, hvor de indskrevne børn og unge er gode, de vil finde deres stærke sider, og bygger videre derfra. Derved kan medarbejderne være med til at bibringe de anbragte børn og unge et positivt livssyn gennem gensidig respekt og dialog, hvor de lærer at opsøge nye muligheder og skabe betingelser for sig selv, som forhøjer livskvaliteten i stort og småt.

Kollektivet bekender sig ikke til bestemte pædagogiske ideologier eller specifikke terapeutiske retninger, men tager udgangspunkt i den enkelte. Filosofien er, at børnene, de unges problemer og udfordringer er nuancerede, individuelle og vidt forskellige.

Kollektivets pædagogiske metode er, at medarbejderne først og fremmest arbejder i relationen.

I erkendelse af de problemer medarbejderne møder hos de anbragte børn og unge, arbejdes der også adfærdsmodificerende. Kollektivet udtrykker, at vi som pædagoger kan involvere børnene og de unge i en handlingspræget hverdag, der giver lyst til livet og erfaringer med, det at kunne klare dagliglivets krav og indgå i forpligtende samspil.

Kollektivet arbejder socialpædagogisk med at skabe rammer, aktiviteter og sociale relationer, der giver børnene og de unge den nødvendige omsorg, tryghed samt tillid til fællesskab og egne ressourcer.

Stedet opfatter de relationer, der skabes i levemiljøet mellem de voksne, børnene og de unge, og mellem børnene og de unge indbyrdes, som af afgørende betydning for den læring der finder sted. Det er vigtigt, at børnene og de unge har mulighed for at gøre sig erfaringer med det at skabe og vedligeholde udviklende og støttende sociale relationer.

Man skal være ordentlig i mødet med andre mennesker og møde dem, hvor de er!

I Kollektivet Hunderup tilbydes et anerkendende relations orienteret behandlingsmiljø, hvor behandlingsstrategien tilrettelægges med udgangspunkt i det enkelte barn eller den enkelte unge.

Vi ønsker at være imødekommende overfor de enkelte unge og anerkende det de kommer fra. Kigge bagom og forstå dem. Det er ikke en lige relation, men anerkendende. Vi må ikke være fordømmende, men se bagom og ikke kun agere i forhold til deres adfærd og handlinger for at få skabt en kontakt på et positivt grundlag. Måske er det ikke altid en ligeværdig relation!

Ved det første møde er det vigtigt for os at se barnet/den unge dybt i øjnene, at vi præsenterer os, at vi spørger ind til dem, er direkte og åbne, og gerne få barnet til at smile. Vi signalere at vi gider dem! Snakker med og til, barnet/familien/forældrene. At vi er nærværende og i øvrigt forberedte.

Kollektivets fokus er, at der ses på muligheder og ikke på begrænsninger. Problemskabende adfærd forstås som en adfærd, som skaber problemer for børn og unge i omgivelserne.

Vi sikrer os, at vi møder den unge positivt. Vi snakker sammen i personalegruppen og får løbende supervision. Vi finder nye veje, og tænker alternativt. Det kan betyde, at vi må træde vande, det er tit bøvl!

Det hjælper jo ikke noget at være passiv! Vi leder nogle gange efter nye veje, nye metoder til at få skabt en positiv udvikling.

Vi har nu, mere end før, mere ro i maven, fordi vi ikke længere skal leve op til andres forventninger - vi har vores egen indsigt i, hvad der skal til.

Vores mangeårige erfaringer viser os, at man nok menneskeligt kan og vil fejle, men at hvis vi bevarer vores sigte, så holder det.

Kollektivets værdigrundlag er bygget op omkring:

- Ærlighed
- Anerkendelse
- Rummelighed
- Respekt
- Tolerance

Med ærlighed menes ærlighed i forhold til den enkelte selv. Er medarbejderne ikke ærlige overfor sig selv og accepterer de følelser den enkelte har, kan man heller ikke lære børnene og de unge at acceptere sig selv og de følelser de har. At sætte grænser er en del af ærligheden. Det er ikke kun det at sætte grænser for børnene og de unge, men lige så meget at gøre opmærksom på, hvor medarbejdernes egne grænser er og så i øvrigt prøve at forstå og respektere egne og andres personlige grænser.

I en konflikt kan vi godt være uenige, det siges højt.

Vi tør sige til ungerne hvad der er. Vi snakker med ungerne bagefter, og fortæller hvorfor man har handlet som gjort. Ærlig omkring sig selv, så de ved hvorfor jeg er, som jeg er. Vi sidder således ikke som en væg overfor de unge, men fremstår som de forskellige personer vi er, og formulerer hvordan vi oplever situationen.

Er man i tvivl/usikker, er det legalt at sige det højt.

Vi siger tingene som de er, så det ikke rammer os efterfølgende.

Omkring det private/personlige liv: Vi siger fra, hvis man ikke vil dele det, man har. Der er dog ikke mange private ting, der ikke bliver sagt, derfor er det ikke nemt at holde tingene for sig selv.

Ærlighed er grundlæggende vigtig - sladder kan derfor ikke foregå i vores miljø. Det er det, der skal til for at børnene kan regne med os og grundlaget for at få skabt tillid og tryghed. En livslang kunst som vi alle må arbejde med at blive gode til.

Med anerkendelse menes, at børnene og de unges egen virkelhedsbillede ikke fornægtes eller tabuiseres. Når de giver udtryk for dette eller hint, når de fortæller om deres oplevelser og erfaringer, om deres forhold til familie og venner, så må medarbejderne acceptere, at sådan ser virkeligheden ud for dem lige nu.

At blive imødekommet og anerkendt. Vi ønsker også forskelligheden i personalegruppen, den skal vi derfor kunne rumme og dermed rummer vi de unge i det, de skal ud at prøve af. Vi stiller os til rådighed, selv om det gør ondt, og man bliver tyndhudet - med en forventning om, at det lykkes. Vi stiller os til rådighed ud fra velovervejede pædagogiske refleksioner. Hvis relationen er der, er der en tro på, at det selv om det ikke lykkes, så rykker det måske alligevel en millimeter.

Vi tror på de unge længere end andre måske gør og har en tro på dem. Giver dem en fornemmelse af, at de heller ikke fremover vil "skuffe". Hele tiden at give chancer, men også at følge op og være med til at tage konsekvenserne, uden at det bliver en accept af det de gør, men hvor de er.

Alt foregår i en løbende dialog.

Det, at vi er meget vedvarende i forhold til, at tro på de unge, kræver en evig dialog, hvor vi hele tiden følger op i forhold til det, der sker.

Medarbejderne oplever alle forskelligt ud fra egne forudsætninger, og hvis disse oplevelser og erfaringer ikke respekteres, bliver man heller ikke selv respekteret som individer, der er i stand til at forholde sig selvstændigt til tilværelsen.

Respekt og tolerance overfor forskellighed gælder i forhold til alle relationer.

Der er skabt rutiner, rollefordelingen, i det sproglige, som er grundlæggende mellem os som medarbejdere.

Vi får signaleret, at de er ventet, der er dækket op (servietter, lys mm.), der er købt ind. Noget der er typisk for stedet, som andre også gør os opmærksom på. Der er altid ryddet op og gjort rent.

I forhold til familien - at de også oplever sig hørt som en anerkendelse af familien, og accept af det de kan og har formået. Vi giver udtryk for, at vi ved det er dem, der har forældremyndigheden. Det er vigtigt, at vi ikke tager det formelle ansvar fra forældrene.

Kollektivets målgruppe:

Kollektivet Hunderup er et socialpædagogisk opholdssted jf. SEL § 142

Målgruppe:

Kollektivet Hunderup er godkendt til at modtage 6 børn/unge i alderen 12-18 år(23), med mulighed for dispensation ned til 10 år. I enkelte tilfælde er der blevet dispenseret for ekstra indskrivning.

Godkendelsen omfatter børn og unge der kan udvise følgende problemstillinger:

- **Psykiske, social, adfærdsmæssige og / eller indlæringsmæssige problemer.**

Specifikke vanskeligheder hos normalbegavede, herunder omsorgssvigt og midlertidig krisetilstand efter ulykker, tab og traumer.

- **Tilknytnings- og kontaktforstyrrelser.**

Personlighedsforstyrrelser, kontaktafvisninger, borderline problematik m.m.

Vi modtager også børn med anden etnisk oprindelse end dansk.

Vi modtager ikke børn og unge med aktiv misbrug. Såfremt misbrug konstateres følges aktivt op på dette bl.a. med tilbud om behandling/afvænnning.

De børn og unge, der bor og lever i Kollektivet Hunderup er typisk børn og unge, der kan karakte-

riseses som "kulturelt forarmede", "omsorgssvigtede", "mishandlede" og præget af en opvækst i splittede familier, af en ødelagt skolegang, af kriminalitet, svag jeg følelse, dårlig social integritet.

Det pædagogiske arbejde i praksis:

Det pædagogiske arbejde med børn og unge, der bor i Kollektivet Hunderup tager udgangspunkt i:

- at det enkelte barn/ung er unikt, skal føle sig set og har krav på at blive mødt med respekt.

De unge er med til at beslutte om de vil os. Rum til ejerskab fra de unge i forhold til at formulere udviklingsplan. Meget snak og dialog, og underskrift på status. Drage dem ind i hverdagen ud fra handleplanen. Oversætter handleplanen til et mere praksisrettet sprog. Spørger ind til hvordan de kan forestille sig, de kan være med til at skabe den forandring. Gøre det realistisk for dem. Vi holder ikke lukkede møder, de unge er altid med, når der er emner på, der gælder dem. Det vi tænker, bliver sagt højt over for den unge. Man skal vise respekt for at få respekt. Vi skal vise respekt og blande os, på de tidspunkter det er hensigtsmæssigt, ellers tager vi det op senere. Vi må blande os og hvis der ikke opleves gensidig respekt, så må vi få dem til at forstå, hvad der skal til og hvad vi vil acceptere.

- at børn/unge har lyst til og behov for at udforske verden og tage den i besiddelse.

De vil være lykkelige med en bolig, familie, bil - typiske forventninger. Meget konkret tænke og måske ikke så abstrakte forventninger til hvad der skal til for at være følelsesmæssigt lykkelige. Det er straks meget vanskeligere med det menneskelige - at fungere med sig selv, anerkende sig selv, blive klog på sig selv, at have evne og energi til at realisere sine egne forventninger.

- at børn/unge er født med potentialer, der kan udvikle en mangesidig intelligens, som skal stimuleres og udvikles gennem brug.
- at vi skal have en konsekvent positiv tilgang til barnet og fokusere bevidst på dets stærke sider, da det er afgørende for styrkelse af barnets selvværd at have mange succesoplevelser i hverdagen.

Vores børn og unge kommer typisk med meget begrænset selvværd, så det er vigtigt for os at udpege, hvad de faktisk har af ressourcer og anerkende dem. Nogen gange starter vi på et meget lavt niveau. Finder mål som er opnåelige. Det kræver stor tålmodighed og selvindsigt for at kunne fastholde de positive historier. Arbejdet med selvtillid og selvværd er et langtidsprojekt, hvor vi skal blive ved at gentage alt det positive og hvad de rent faktisk kan. I dagligdagen skal vi også stille opgaver, der kan honoreres og tilpasses den enkelte. At gøre det enkelt og simplificere til nogle overskuelige succeskriterier. De møder jo også nogle nye af os hver dag, som også kan åbne for frisk input!

- at barnet skal støttes til at indgå i sociale fællesskaber, hvor det lærer at få kontakter og drage omsorg for andre. Målet er om muligt at få den unge til at skabe relation.

Det er det der sker overfor ungerne: madpakker, snakke, afholder festlige arrangementer, de bliver fulgt, hvor de ønsker. De får masser af tilbud, aktiviteter, fødselsdag. Snakker når de har brug for det. Utidig forkælelse! Som de aldrig før har oplevet - men alt har en grænse. At være ærlige overfor de unge og oprigtig vise interesse for dem. Anerkende dem og tage dem alvorligt. Ikke altid at være enig, men forklare dem hvorfor vi voksne har den holdning vi står for.

- at forældre er vigtige voksne for barnet/den unge og medansvarlige for barnets liv, udvikling og opvækst.

Vi inddrager forældrene så meget som overhovedet muligt. Til forældremøder mm. Tøjindkøb, skole/hjemsamtaler. Vi orienterer dog også forældrene, også selv om de ikke ønsker at deltage aktivt.

Minimum hver 14. dag. (dog individuelt) bliver der ringet, men det er i øvrigt meget individuelt. Det er kontaktpædagogen, der gør dette.

- at vi respekterer forældrene i denne rolle, og at vi gør, hvad vi kan for at støtte dem i den.

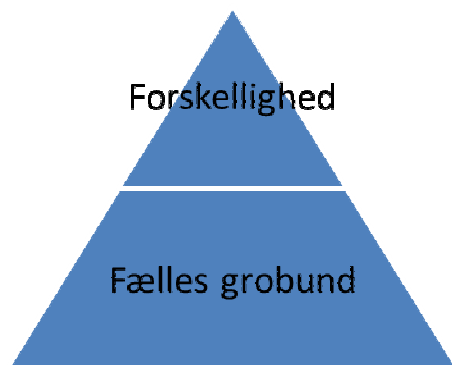
Synes hvis vi møder dem med omsorg og med at fortælle dem, at de gør det godt nok. Der er dog eksempler på, at samarbejdet er blevet så vanskeligt, at det så er lederen, der en gang om ugen orienterede den pågældende forældre om status. Det handler ofte om at bruge tid til at forklare hvorfor vi gør, som vi gør og oftest oplever vi, at forældrene forstår hvorfor vi handler som vi gør.

Vi lægger op til at det er et fælles ansvar.....og vender det til at være fremadrettet!

- at de voksne omkring børnene skal være synlige, ansvarlige og kompetente voksne, der ikke kun står som formidlere af holdninger og værdier, men i samværet med børnene demonstrerer disse gennem voksenrollen og i den pædagogiske situation.

Vi sikrer os at vi ikke er en "mur" af voksne. Vi benytter månedlig supervision til at reflektere sammen og holde fokus på opgaven. Vi dyrker forskelligheden i medarbejdergruppen.

Vi bliver klogere og bedre til at finde medarbejdere, der supplerer os mere end de ligner os! Vi arbejder fortsat på at være ordentlige rollemodeller, at vi tør vise dem, hvem vi er!

Vi har en fælles grobund i vores menneskesyn og pædagogikken og derudfra forskelligheden.

Der er ikke en ting der virker for alle, men alle har en ting, der virker. Alle giver og tager i mod forskelligt.

- at de voksne ikke bare beskytter børnene og imødekommer deres behov, men formår at gøre dem aktive i deres eget liv ved at give dem ansvar og udstrakt grad af medbestemmelse og medindflydelse, samt stiller alderssvarende krav.

Vi er nede og har fat i de bitte små ting. Bakker op omkring det de har gang i, hvis de er i gang med noget godt. Opfordrer dem til selv at tage initiativ, skubber dem, bakker dem op og støtter dem også i forhold til at afgrænse en problematik.

Vi har en plan for træning i at skulle klare sig selv, men ofte viser virkeligheden sig således, der kan være brug for, at vi kommer med en overlevelseskasse. Der har de meget forskellige forventninger til hvad vi skal bistå og støtte dem med.

- at sund kost, trivsel og adfærd hænger sammen.
- at søge forankring i lokalområdet.

Det er tit vi oplever, at de ikke socialt er parate til det lokale foreningsliv. Lige nu tennis, taekwondo, skydning. Kun i begrænset omfang går de selv ud og bruger de lokale tilbud. De er mest vant til at komme i grupper og har svært ved at gå til noget individuelt.

- at bevare en fleksibel og rummelig arbejdsplads.

Have indflydelse på sin egen arbejdsdag, at være en del af noget der er større; det vi har nu, at have lyst og overskud til at gå på arbejde. Arbejdet er ikke kun en pligt for at kunne leve, men er også et sted hvor jeg trives og er godt tilfreds. Det forudsætter, at vi selv har indflydelse på planlægningen, har en lydhør og god ledelse og gode kolleger.

- At samtlige ansatte brænder for sagen og faget.
- At der er et højt fagligt niveau.
- At der er gode udviklings- og uddannelsesmuligheder.
- At der er plads til forskellighed og respekt for den enkelte.
- At faglig og personlig supervision er en væsentlig del af metoden.

Kolleger får en forståelse af hvorfor der bliver handlet som der gør. Der sker indimellem begebenheder, som vi nok selv reflekterer på, men hvor supervisionen kan give nye perspektiver for handlemulighederne. Samtidig giver det også ny gejst til de daglige opgaver. Supervisionen kan også give kollegerne en bedre forståelse af, hvorfor man handler som man gør! Vi bliver klogere på hinanden.

- At sikre gode arbejdsvilkår for samtlige ansatte.

Når ovenstående gør sig gældende, vil det betyde, at vi på Kollektivet kan tilbyde de unge:

Et åbent og fleksibelt hjem

Vi har skabt nogle ydre rammer - hvor vi passer på vores ejendom. Hyggeligt sted som lig-

ner et hjem - er et hjem for os alle. Rum og hus er som et hjem, hvor der sker forandringer og hvor vi lever. Et åbent hus, hvor der ikke er meget der forgår for lukkede døre.

Der er meget fis, ballade og sjov.

Det fysiske rum, som fremstår velrenoveret og opryddelige. Der skal være rart at komme ind i vores hus, - det skal være åbent og indbydende. Med tolerance for at det skal være et teenagemiljø, så der skal være plads.

- Med gode udviklingsmuligheder.
- Hvor den enkelte bliver mødt respektfuldt.
- Bliver anerkendt for det han/hun er.
- Hvor hverdagens pædagogik/opdragelse/rammesætning tager udgangspunkt i den enkelte og dennes behov og formåen.
- Hvor der er en imødekommenhed og åbenhed overfor de unges familier og nære relationer.

Det er vigtigt at arbejde med de begrænsninger, der er baggrunden for anbringelsen, men hvor vi tager udgangspunkt i de positive historier, der også kan være. Løbende at tale med forældrene og gerne bruge egne eksempler, som anskuelighed for hvad man kan gøre.

- Hvor samarbejde med de unge og deres øvrige samarbejdspartnere (sagsbehandlere/forvaltning, skole, arbejdsplads, psykologer og øvrige behandlere) er højt prioriteret.

3. Dataindsamling

For at få svar på, om der er sammenhæng mellem de formulerede pædagogiske principper, formuleret af medarbejdere og ledelse, og i hvilken grad de har en effekt på de børn og unge, der gennem årene har været anbragt på Kollektivet, - er der indsamlet følgende data gennem henholdsvis personlige interview, telefoninterview samt gennemgang af visitationsbeskrivelser sammenholdt med interview.

3.1. Interviewdata

- Seks af de nuværende syv beboere er interviewet. Interviewene er gennemført som personlige interview på Kollektivet gennemført af uafhængig konsulent fra Reflektor. Interviewene har haft en varighed mellem en halv til en time og gennemført på baggrund af udarbejdet interviewguide med faktuelle og åbne spørgsmålskategorier.
- 22 de tidligere(38) beboere, som det er lykket at få kontakt til og som har indvilget i at medvirke i et telefoninterview. Interviewene er ligeledes gennemført på baggrund af en interviewguide der tog udgangspunkt i de personlige interview med underspørgsmål der spurgte ind til en tilbageskuende (retropektivistisk) vurdering af opholdets indflydelse på deres liv.
De øvrige 16 har det enten ikke været muligt at få kontakt til, eller de har ikke ønsket at medvirke, eller de har haft et så kort ophold (typisk under et ½ år), at det ikke har været vurderet relevant at kontakte dem.

Efterfølgende er interviewene transskriberet og der er udvalgt repræsentative og meningsfulde udsagn der er kategoriseret i forhold til de temaer som fremgår af analyseafsnittet.

3.2. Journaldata

Ligeledes er der sket en indsamling og analyse af henholdsvis 3 tidligere og 5 nuværende beboeres visitationsgrundlag ud fra Kollektivets eksisterende journalmateriale sammenholdt med de personlige interview/telefoninterview af de samme personer. Hensigten er her at se på, om det vil være muligt at uddrage nogen effektvurdering af den udvikling, der er sket fra de blev indskrevet på Kollektivet frem til dagen, hvor de blev interviewet gennem beboernes (de nuværende og de tidligere) egen vurdering, om opholdet på Kollektivet har haft en positiv indflydelse, ingen indflydelse eller en negativ indflydelse på deres udvikling. De resultatvurderinger der her vil kunne give mening i forhold til Kollektivets efterfølgende læring og faglig refleksion er efterfølgende indarbejdet i analyseafsnittene.

Da der ikke foreligger interviewdata på tre af de ti, omfatter analysen alene 7 beboere.

De resultatvurderinger der her vil kunne give mening i forhold til LK's efterfølgende læring og faglig refleksion er efterfølgende indarbejdet i analyseafsnittene.

Temaer	Typiske karakteristika ved anbringelsen	Ved interviewtidspunkt - opsamling
Relationer og fællesskab	Havde svært ved at indgå i nære relationer - oplevelse af omsorgssvigt - mange konflikter	Har gode relationer til familie og et godt netværk og er blevet bevidste om betydningen af familie og netværk. Nogle føler sig i perioder stadig ensomme.
Kontinuitet i livet	Meget impulsiv - umiddelbar behovstilfredsstillelse - oplevelse af kaos - har svært ved at fastholde planer og aftaler - mangler kontinuitet i familiesammenhænge	Flere har et klart fokus på et uddannelsesperspektiv, andre udtrykker at de er tilfredse med at fungere godt i en almindelig hverdag uden de store konflikter. Fortsat søgen efter basal tryghed.
Forandringsparat versus stilstand Åbenhed overfor omgivelser	Kaotisk oplevelse af omverden - utryk ved forandringer - ser ikke nye muligheder	Mere tillidsfulde overfor omgivelser - svært at undertrykke frustration - ser nye muligheder
Troværdig - ærlig overfor sig selv og andre	Har oplevelser af svigt og manglende troværdighed - tager nogen gange for meget ansvar for andre	Prioriterer troværdighed meget højt - er blevet bedre til at tage ansvar for sig selv og til at reflektere på sig selv
Netværk - familie	Begrænset og problematisk familienetværk	Arbejder fortsat på at bedre relationer til familien - for nogen er det lykkedes og for andre med dele af familien.
Netværk - andre	Typisk få venner - og fra problematiske miljøer.	Typisk etablering af nye vennekredse bl.a. med udgangspunkt i andre beboere på Kollektivet eller fra uddannelse.
Behov for hjemlignende omsorg og tryghed	Stort behov for trygge og hjemmelige rammer	Er meget fokuserede på at det lykkes at få skabt nogle hjemli-

		ge rammer med kæreste og venner. Indimellem dog behov for støtte f.eks. fra kontaktperson.
Sundhed	Karakteriseret ved usund spising, overvægt og periodisk misbrug	Flere har målrettet tabt sig, men har svært ved at holde vægten. Begrænset misbrug.
Egen indsigt og selvværd	Usikkerhed i forhold til at have et fast kulturelt ståsted - lavt selvindsig og selvværd	Gennem øget selvindsig mere robust overfor udefrakommende udfordringer
Respekt og tolerance overfor sig selv og overfor andre	Begrænset respekt og tolerance overfor andre.	Oplever typisk at have lært meget om respekt og tolerance overfor andre og undgår dermed at løbe ind i mange konflikter
Kompetencer	Mange indlæringsmæssige huller, vil gerne, men har svært ved undervisningssammenhænge	Er blevet bedre til at kende sine stærke og svage sider, har enten færdiggjort eller godt på vej med en uddannelse, eller har helt vendt uddannelsessystemet ryggen.
Konfliktløsning	Har vanskeligt ved at løse konflikter hvor det ofte udarter i vold	Udtrykker typisk blevet bedre til at løse konflikter verbalt.

Delkonklusion: Ovenstående data og analyse var et forsøg på at undersøge, om der på grundlag af de foreliggende data, kunne ske en faglig vurdering af effektforandring hos de tidligere og nuværende beboere. Det må dog konstateres at, på det foreliggende datagrundlag har været vanskeligt at bruge disse data til en samlet vurdering. Sammen med medarbejderne kan oversigten i stedet benyttes som grundlag for en drøftelse af, hvilke perspektiver der overhovedet kan vurderes virkning, effekt eller tilstand ud fra. Denne delkonklusion vil derfor ikke indgå i slutkonklusionen.

4. Analyse

Den følgende analyse af interviewene tager udgangspunkt i de pædagogiske principper og den socialpædagogiske praksis, som er formuleret af medarbejdere og ledelse. (afsnit 2)

Antagelsen som er illustreret herunder er, at børn/unge, der matcher Kollektivets målgruppebeskrivelse ofte vil kunne opleve en udvikling og en forbedret livskvalitet, der er præget af - en gennem årene formuleret, afprøvet, tilrettet og fælles pædagogiske praksis!

Målgruppebeskrivelse	Socialpædagogisk praksis	- optimal for målgruppens generelle udvikling - optimal for at opnå en forbedret livskvalitet

4.1. Faktuelle oplysninger

Køn

Der er interviewet lige mange mænd(14) som kvinder(14), i alt 28, ud af det samlede antal nuværende og tidligere beboere på 44 i perioden fra 1986 til 2012.

Det samlede antal respondenter vurderes at være tilstrækkeligt repræsentativt til at kunne sikre undersøgelsens pålidelighed og den anvendte systematikks præcision til at undersøgelsen vil kunne fremstå præcis i sin indsamling og gengivelse af data.

Alder ved ankomst og varighed af anbringelse

I gennemsnit har børnene været **12,3** år ved indskrivning (i et aldersspænd mellem 7 og 19 år) De har i gennemsnit været anbragt **4,6** år på Kollektivet (kortest 3 måneder, længst 9 år)

I dag er målgruppebeskrivelsen blevet mere præcis til at omfatte børn og unge(se side 7) mellem 12-18(10-20) år. Umiddelbart virker det som et stor spænd mellem den yngste og ældste visiterede, hvor den nuværende beboergruppe i højere grad matcher hinanden aldersmæssigt. Det ser også ud til, at Kollektivet kan sikre sine beboere en god kontinuitet i anbringelsesforløbet når man ser på den gennemsnitlige anbringelsestid.

Alder ved udslusning

I gennemsnit er de unge blevet udskrevet med en alder på 17,9 år (yngst 15 år og ældst 21 år) Der er dog unge, der efter udslusning har været tilknyttet Kollektivet, men boede i satellit/hybel eller egen bolig op til 23 år.

Alder ved interview - antal år fra anbringelse

De ældste interviewede er i dag 40 år og har ladet sig interviewe om en anbringelse på Kollektivet for ca. 22 år siden, ligesom der er interviewdata fra 6 af de nuværende 7 beboere.

Anden anbringelse før eller efter:

Af de 28 interviewede er 7 visiteret direkte fra forældre/familie.
21 af de interviewede har været anbragt henholdsvis et eller flere steder inden anbringelsen på Kollektivet(10 med en anbringelse inden og 11 med flere anbringelser inden Kollektivet)
Efterfølgende har 3 været anbragt et(1) eller flere steder(2). 2 tidligere anbragte på Kollektivet er fortsat anbragt i botilbud og 1 ung på sikret opholdssted.

Delkonklusion: Respondenternes aldersmæssige spredning dækker rigtig fint de 25 år Kollektivet har fungeret. Det ser ud til, at Kollektivet gennem sin gode kontinuitet bliver det gode alternativ for de fleste af de beboere der bliver visiteret hertil, der har betydet, at der kun i begrænset omfang er unge der er visiteret videre til et nyt opholdssted.

4.2. Årsager til anbringelse.

Til spørgsmålet om hvorfor de interviewede ikke mener at de kunne/skulle bo hjemme, men skulle anbringes, har de svaret følgende, med mulighed for efterfølgende uddybning:

19 tidligere og nuværende beboere tilkendegiver, at det skyldes deres forældre og typisk manglende omsorg og herudover tilkendegiver 5, at det er kombineret med en eller flere andre årsager
1 anbragt vurderer, at det skyldes sig selv - adfærd og personlighed, mens 7 vurderer, at det er kombineret med andre årsager.

1 anbragt mener, at det skyldes skoleforhold, mens 5 vurderer, at det er kombineret med andre årsager.

1 anbragt mener, at sygdom/misbrug er en kompleks del af årsagsbaggrunden for anbringelsen. Ingen peger på andre forhold for anbringelse.

Delkonklusion: Der kan berettiget stilles spørgsmål om de visiterede unge altid har haft og fuldstændigt husker det oprindelige visitationsgrundlag - selv mange år efter, men der er dog i de supplerende data, så mange udsagn der understøtter, at en sandsynlig hovedfaktor for de flestes anbringelse netop ligger i grundlæggende omsorgssvigt hos en eller begge forældre. Dette er i fuld overensstemmelse med de 19, der har peget på dette aspekt som det afgørende. For de unge der er visiteret til Kollektivet via anden anbringelse, er der ikke spurgt ind særskilt om årsagen til dette skift! Behov for at hjælpe de unge med at redefinere deres skyldfølelse for at være blevet anbragt.

Årsagen til anbringelsen på Kollektivet blev uddybende angivet med følgende udsagn:

Mor begik selvmord
Var meget alene og havde adfærdsproblemer i skole
Lidt det hele.
Omsorgssvigt
Mor alkoholiker og far ikke til stede
Overgreb fra stedmor
Ny far der ikke var rar
Mor alkoholiker og psykisk syg
Oprør mod mor
Mors dødsfald og fars alkoholisering
Omsorgssvigt
Kunne ikke enes med forældre, ballade og psykisk dårlig
Ikke enes med mor
Omsorgssvigt og mange søskende
Mor alkoholiker og problematisk skolegang
Flygtning bosiddende hos bedstemor, der døde.
Begge forældre var alkoholikere
Forældrene døde
Skænderi og vold med forældre
Skænderi med forældre m.m.
Problematiske skolegang
Problematiske skolegang
Temperament og problematiske skolegang
Voldsepisode
Stedfar alkoholiker og voldelig
100 forklaringer og så er jeg ikke så god i skolen

4.3. Uddannelse og erhvervsarbejde

Skolegang under opholdet:

Hovedparten (20) af de unge som er blevet interviewet har gået på normalskole (primært Hunderup skole og Bakkevejens skole) og tilkendegiver, at de har forladt skolen efter 9. eller 10. klasse med eller uden folkeskolens afgangsprøve.

En har i forlængelse af opholdet på Kollektivet taget 10. klasse på en efterskole.

Otte tidligere/nuværende beboere har i en periode eller under hele deres ophold gået i specialklasse - typisk med færre boglige lektioner og flere praktisk orienterede lektioner/arbejde.

To har helt eller delvist gået på teknisk skole(grundforløbet)

To har gået på handelsskole og en går på gymnasium

Når der spørges til **nuværende eller afsluttet uddannelse** er svarene angivet herunder:

EGU: 1

HG1: 1

Teknisk skole(grunduddannelse): 4

Ungdomshøjskole: 1,

Flere uddannelser: 1

Ingen uddannelse: 3

Herudover: Billedkunstlærer, salgsassistentuddannelse, dyrebrugsuddannelse, pædagog, konstabel, maler

Når der spørges til specifikt de tidligere beboeres **nuværende erhvervsarbejde** er svarene som angivet herunder. Ti af de interviewede tilkendegiver, at de pt. er uden arbejde eller er sygemeldt. 18 er enten i arbejde eller under uddannelse.

Sygemeldt: 4

Ikke noget fast: 6

Fast arbejde(uspecificeret): 2

Førtidspensionist: 2,

Pædagoguddannelse: 1

Børnehavemedhjælper: 2

Frivilligt socialt arbejde: 2

Desuden: IT-manager, lastbilchauffør, landbrug, smed, glasfiber, elektromekanik, kandidatoverbygning på pædagoguddannelse

Delkonklusion: Ud fra ovenstående oversigter ser det ud til, at Kollektivets målgruppe primært har været unge, der indlæringsmæssigt godt ville kunne klare et almindeligt folkeskoleforløb med eller uden støtte, men hvoraf en del, enten på grund af manglende undervisning og/eller problematisk adfærd, har fået størst udbytte af, enten undervisning i mindre specialklassegruppe, eller som en kombination mellem nogle få daglige undervisningstimer og praktisk arbejde. Ofte viser det sig at de unge er fyldt med aktuelle udfordringer der gør at de ikke har overskud til at tage imod et undervisningstilbud. Efter opholdet har godt halvdelen af de adspurgte gode faste job baseret på enten en håndværksuddannelse eller mellemlang uddannelse. Den anden halvdel har enten ikke noget fast arbejde eller er sygemeldte/førtidspensionister.

4.4. Familie og leveforhold

I interviewet bliver de spurgt til ind deres nuværende familie og leveforhold, herunder deres nuværende kontakt til forældrene.

12 respondenter tilkendegiver, at de i dag har en god og regelmæssig kontakt til deres forældre, søskende, syv respondenter tilkendegiver, at de har en sporadisk kontakt til familien, typisk angivet ved højtider og fødselsdage og fem udtrykker, at de i dag ikke har nogen kontakt med deres forældre. (Fire har ikke besvaret dette spørgsmål)

I relation til etablering af egen familie tilkendegiver 15 af de interviewede (inkl. de nuværende beboere), at de i dag er single, seks er fraskilte og enlige med børn, tre har ægtefælle og børn og fire har en kæreste.

16 af de interviewede bor i dag i lejlighed, seks bor på Kollektivet(!), tre bor i hus (lejebasis), to bor i botilbud, og en bor hos sine forældre.

Delkonklusion: Knap halvdelen af de adspurgte har i dag en god og regelmæssig kontakt til deres forældre og/eller søskende. En fjerdedel har i dag sporadisk kontakt med familien og en tredjedel har ingen kontakt eller har ikke svaret på spørgsmålet.

Omkring halvdelen inklusive de nuværende beboere lever i dag en single tilværelse (på landsplan er det pr. 1.01.2013 39 % der bor alene i en husstand - Kilde: Danmarks Statistik), en fjerdedel er fraskilte og enlige med børn, men en fjerdedel har en kæreste eller ægtefælle.

4.5. Om Kollektivet

Behandling under opholdet.

Ni af de adspurgte tilkendegav, at de ikke har modtaget nogen form for behandling, hver medicinsk eller samtaler med terapeut eller psykolog.

12 svarer, at de har modtaget psykologbistand, tre at de har modtaget samtaleterapi og fem, at de har fået antipsykotisk medicin under opholdet.

To af de interviewede tilkendegiver særskilt, at de i dag har diagnosen ADHD, men at det først er blevet konstateret efter opholdet på Kollektivet.

Delkonklusion: Da Kollektivet ikke betragter sig som en behandlingsinstitution, så vil stedet typisk benytte sig af eksterne ressourcepersoner, såfremt det vurderes, at den unge har et behov for specifik behandling. I forbindelse med visitation sker det dog, at der fremkommer et ønske eller behov for en udredning, som et fremadrettet grundlag for socialpædagogisk støtte en udvikling og læring.

Oplevelse af medarbejderne på Kollektivet

15 af de adspurgte tilkendegav, at de oplevede medarbejderne på Kollektivet som forstående, syv udtrykte, at de oplevede medarbejdernes som delvis (nogen mere end andre) forstående og en oplevede generelt ikke medarbejderne, som forstående overfor beboernes problemer og udfordringer.

Samlet set vurderes oplevelsen af medarbejderne på Kollektivet i forhold til at fremstå forstående, om at blive mødt med tilstrækkelig viden og faglighed og om, at de har en oplevelse af at blive mødt med klare og præcise forventninger i en skala (fra 1-5) med et gennemsnit på **3,8**.

Skala (1 Ikke til stede, 2 lav grad, 3 delvis, 4 god/højt niveau, 5 meget god/meget højt niveau)

Ovenstående uddybes med nedenstående udsagn

Afhængig af hvem der var der!

Nok ikke så meget dengang - det har jeg først lært at forstå bagefter!
De har altid været der for mig, lige meget hvad- det er en anden familie, kan man sige!
Jeg kan kun sige, at jeg ville ønske, at jeg havde boet der længere tid. Det var godt!
Ja, der er megen personlighed derude - Nogen får man et bedre forhold til end andre!
De var rigtig forstående derude og kunne godt sætte sig ind i hvordan man havde det!
Har talt meget med Lene, hun er enormt god til at snakke med om følelser.
Jeg havde nogle gennembrud, hvor jeg både blev hørt og set og hvor jeg ikke havde prøvet det før.
Den pædagog de havde ansat synes jeg overhovedet ikke var forstående.
For der var rigtig meget arbejde i mig, da jeg var der. De ville jo gerne have at jeg ville noget med mit liv. De har simpelthen bare været så gode og forstående.
Jeg synes det var rigtig gode.
De var fandme gode, især Jørn, der var en af de få, der kunne komme ind på mig
Altså, de er selvfølgelig også kun mennesker, så det er begrænset hvor meget man kan klare, når der er 20 unger om en, der skriger og råber.
Jeg var ikke så god til det med følelser, det var mere noget med at kaste med ting, men det er blevet meget bedre i dag!
De var pisse søde. Hel vildt forstående
Ja, ja de var fine nok - det var forskelligt fra pædagog til pædagog, du ved!
Der var en periode med mange vikarer og det kunne jeg ikke vænne mig til. De var gode til at afmåle opgaverne for at det blev overskueligt for mig.
Ja, i meget høj grad
Alle derude har hjulpet mig meget, Jeg elskede at være derude!
Det er meget fra pædagog til pædagog
Ja, de var rigtig søde alle sammen
Jeg synes bestemt at de behandler en godt
Ja, på nogen punkter, det gør jeg - fordi de kan jo ikke bare sætte sig ind i det og så bare sige, ja- men det forstår vi nok og sådan noget.
Jeg opfatter dem på en positiv måde. De er meget venlige overfor os og er rigtig gode at snakke med, hvis man har et problem.
Nogen gange synes jeg, de har været nogle svin, men de har jo bare gjort deres arbejde - det er sådan nogen gange lidt de regler!
De er gode, men hvis man er sur - kan de godt finde på at irritere en.

Delkonklusion: Da Kollektivet bevidst har valgt at ansætte pædagogiske uddannede medarbejdere med megen forskellig baggrund, personlighed og faglig tilgang, vil dette også afspejle sig i de unges oplevelser af medarbejderne. Overordnet vurderes medarbejderne meget positivt, specielt i forhold til i hvilken grad beboerne føler sig forstået.

Oplevelse af Kollektivet som et hjem

De interviewede bliver spurgt om deres oplevelse af Kollektivet som et hjem. I en skala (fra 1-5) ligger en samlet gennemsnit af vurderingen på **4,3**.

Ud fra spørgsmålet om oplevelsen af Kollektivet som deres andet hjem, - hvad de oplevede som hjemlignende og hvad de oplevede som ikke hjemlignende, møder vi her følgende udsagn:

Jørn og Lene var der altid, der var andre børn-vi lave mad og havde pligter og hyggede. Som mit første hjem
Jeg betragtede det faktisk som min familie,
Det var min familie-ja helt sikkert!
Det tror jeg bare var den omsorg og kærlighed man fik af L og J- de var der altid!
Helt klart- det var mit hjem

Nej, altså jeg oplevede at jeg havde lånt et værelse og en seng og så kunne jeg sove der -jeg følte mig som gæst!

At man spiste morgenmad sammen og aftensmaden, der var man altid samlet, når det var muligt - man vidste hvor rammerne var, men samtidig fik den der varme kærlighed og forståelse, som de ligesom havde manglet hjemmefra.

Det var mit eneste hjem! Jeg havde nogle forælderroller omkring mig, mit eget værelse og så at sige søskende, selvom det ikke var mine rigtige.

Det var svært at se deres børn havde deres egen mor og det var sgu lidt svært, når jeg ikke havde min egen mor!

Jeg oplevede det som mit hjem, jeg havde jo ikke rigtig noget andet hjem.

Både og-jeg følte det ikke som et hjem, jeg var som gæst der. Der var den der rokade, dem der nu var på vagt - og det skifter hele tiden.

Ja jeg kan stadig ringe dertil hvis jeg har problemer - der var altid nogen du kunne snakke med.

Ja, nok mere som et første hjem - bare sådan en simpel ting som at sidde stille og roligt i stuen og se fjernsyn... det synes jeg var hyggeligt, det kunne jeg godt li!

Altså, det var jo mit hjem, ikke!

Ja, det gjorde jeg-du sover, du bor og du spiser sammen med dem. Du får en familie. I bliver som en familie sammen.

Ja, men man skal også have respekt for at de har deres eget hjem- men selvfølgelig er det en institution. Vi oplevede det meste som en familie med ferier, højtider mv.

Sammenholdet, de gav sig tid til at snakke med os og gjorde alt for at vi skulle have det godt.

Nej, ikke som et hjem, men jeg har det heller ikke dårligt her!

Det var ligesom at bo ved sine forældre gange 2!- og man får et meget personligt bånd til pædagogerne.

Ja jeg tænker ikke over at det er en institution, jeg sidder på, når jeg er her.

Alle de opholdssteder jeg har set i tv eller har hørt om, det er meget værre end det her! Her kan man bare lave en aftale, og så skal man bare være hjemme til en bestemt tid og det er det samme som at være hjemme. Så bare sådan en stor familie.

Ja et godt hjem.

Ja sådan set-jeg synes det har været helt fint indtil videre.

Ja jeg føler mig i hvert fald hjemme her

Delkonklusion: Det har ud fra ovenstående udsagn haft stor betydning for beboernes oplevelse af kontinuitet og sammenhæng af Kollektivet som et hjem, at Lene og Jørn gennem årene som familie har boet på stedet. Det har dog samtidig også givet anledning til at nogle få af beboerne oplevede jalousi, specielt i forhold til Lene og Jørns børn. Nogle få beboere har oplevet, at de har oplevet det som at være gæst på stedet, med en oplevelse af hyppige vagtskift og har ikke umiddelbart profiteret af en tættere relation til specifikke medarbejdere.

De fleste har dog oplevet Kollektivet som hjemlignende og det udtrykkes gennem de daglige samlingspunkter omkring spisetider, fælles spil og samvær omkring tv.

Ferier, højtider er blevet oplevet som en god familielignende ramme, som de fleste udtrykker glæde over.

Mange udsagn understreger herudover, at de har oplevet Kollektivet som deres hjem og som et familiested med medarbejderne med forælderroller.

Udsagn om ikke hjemlignende aspekter:

Lommepengesystemet, hvor de var strikse om det - men det har også lært mig noget om budget og regnskab.

Jo der var jo det at det var pædagoger med en megen pædagogisk indfaldsvinkel nogle gange,

når der var problemer.

Ja, alle de andre børn-det kan godt være lidt svært at forholde sig til.

Lommepegeudbetalingen - sådan lidt bankagtigt.

Delkonklusion: Nogle få udtrykker til spørgsmålet om ikke hjemlignede aspekter på Kollektivet, f.eks. udbetaling af lommepege, som opleves som noget bankagtigt, men som tilsyneladende også har været med til at sikre ordentlighed omkring dette, - noget som enkelte også tilkendegiver, at de har profiteret af i forhold til egen regnskabsstyring den dag i dag. Ofte er medarbejderne gode til at kommunikere direkte og menneskeligt til de unge, men det udtrykkes også i nogle få udsagn at der har været situationer, hvor medarbejderne er blevet oplevet mere pædagogiske end godt er, og glemmer det relationelle.

Respondenterne blev spurgt til om de benyttede de aktiviteter, der foregik i nærområdet og følgende aktiviteter og udsagn fremkom.

Badminton, fodbold, taekwondo, svømning, spejder, skydning, elektronik, ungdomsklub, tennis, håndbold, gymnastik, springhold, løb og på rulleskøjter, ridning, juniorhold og musikliv samt fritidsarbejde i brugsen. Trampolin

Nej, der var faktisk ikke nogen (fritidsaktiviteter), ungdomsklub. Tog i byen, det var meget nemmere. Løb meget selv. Fitnesscenter og sådan noget. Boksning i Ribe.

Ser revy og går til tennis. Der er ikke rigtig noget at lave her i Hunderup.

Delkonklusion: Mange af beboerne giver udtryk for, at der til trods for Kollektivets placering i et landsbymiljø da har de fået mulighed for at benytte lokale fritidstilbud, både i Hunderup, i Bramming og i Ribe/Esbjerg med kørsel til og fra, mens der er andre, der ikke har været så gode til at se eller orkede at benytte de lokale fritidstilbud.

Til spørgsmålet om de tidligere beboere har besøgt kollektivet efter udslusning - en gang eller flere gange blev svaret:

Flere gange,

En del gange,

En gang om året,

Ja, mange gange,

Ja, det gør jeg tit.

Ja, ja, Vi har jo en årlig julefrokost, hvor jeg kommer

Ja, mange gange. Det er jo mit andet hjem

Ja, det har jeg -men ikke så meget de sidste 10 år!

Ja, det har jeg og jeg har ringet til J&L hvis der var noget jeg var ked af, fordi jeg følte, at det var dem der forstod mig!

Jeg har været på besøg, men ikke de sidste 7 år!

Ja, det har jeg to-tre gange på de år.

Ja, det har jeg, men ikke så tit som jeg ville.

Ja, det har jeg gjort flere gange, men jeg har været dårlig til det, må jeg indrømme.

Ja, de holder noget komsammen i juletiden og der kommer jeg.

Flere gange

Ja, mellem 5-10 gange vil jeg tro

Ja, hvert eneste år til det der julefrokost noget!

Ja, jeg kommer der tit, engang imellem, lige forbi.

Ja, flere gange, snakke om hvad jeg har været i tvivl om og møder stadig min kontaktpædagog jævnligt.

Mange gange siden jeg forlod stedet.
Ja, jeg mener at have været derude et par gange, men det er snart længe siden!
Ja, 2 gange.

Delkonklusion: Som det udtrykkes af rigtig mange af de tidligere beboere, så har de i dag en oplevelse af Kollektivet, som betyder, at de som minimum deltager i den årlige julefrokost, og flere udtrykker, at de enten kommer jævnligt, eller er i jævnlig i telefonisk/face book kontakt med Kollektivet.

Generel tilfredshed/utilfredshed med opholdet på Kollektivet:

De interviewede blev spurgt om "Hvordan ser du nu på opholdet i forhold til dit nuværende liv?" samt om at foretage en vurdering på en skala (fra 1-5), hvor resultat af gennemsnittet blev **4,5**. Følgende udsagn fremkom:

Positiv, jeg har været tilfreds.
Meget anderledes. Det er, at jeg synes at jeg har fået et ordentligt liv bagefter.
Det har haft en meget afgørende betydning for mit liv.
Et godt ophold.
Jeg synes, at det var et godt fundament for mig.
De har ingen indflydelse haft.
Gode minder.
De var der for **en** hele tiden.
Det har været rigtig godt for mig.
Altså, det har haft en kæmpe betydning.
Jeg er sikker på, at det har lært mig nogle ting om mig selv.
Så havde mit liv set meget anderledes ud i dag. Skide fedt - ville ønske at jeg kunne spole tilbage.
Det er jeg ikke i tvivl om har reddet mig i forhold til stofmisbrug og i det hele taget.
Det har ikke været en ulempe for mig -det er det bedste der nogensinde er sket for mig! Hvis jeg ikke var endt derude, så tør jeg slet ikke tænke på, hvor jeg havde været henne i dag.
Jamen tror bare, at det var trygheden af at være der, tror jeg!
Det handler meget om venlighed!
Jeg har fucket op i det lige siden.

Delkonklusion: Fra de beboere, der har deltaget i undersøgelsen udtrykkes samlet set stor tilfredshed med deres ophold på Kollektivet. For de fleste af de udspurgte beboere udtrykkes, at opholdet har haft en kæmpe betydning for deres efterfølgende og nuværende liv. Alene nogle få udtrykker, at det ikke har haft nogen eller den store indflydelse(2 af de interviewede).

4.6. De interviewedes respons på baggrund af Kollektivets pædagogik og praksis.

Egen indsigt og selvværd og nye kompetencer:

De interviewede fik mulighed for at vurdere følgende udsagn på en skala (fra 1-5). Herunder fremstår gennemsnittet af deres scoring. Desuden fik de mulighed for supplerende kommentarer.

Følte du dig respekteret:	4,6
Var kollektivet gode til at fremhæve dine styrkesider:	4,5
Gav opholdet dig øget selvværd:	4,2

Gjorde opholdet, at du blev bedre til at tage ansvar: **3,8**

Hvilke kompetencer tilegnede du dig under opholdet på Kollektivet(udsagn herunder)

At få lov til at udtrykke mine kreative sider.
De åbnede nok mere øjnene for, jeg havde nogle kompetencer.
Jamen jeg lærte jo at klare mig selv og tage vare på mig selv.
At styre mine aggressioner når jeg drak.
Jeg blev da lidt bedre til også at se nogle af de ting jeg gjorde, at sådan gør man ikke - altså med hærværk eller sådan noget.
Jeg er blevet bedre til at høre efter når folk siger noget, hvor før i tiden var det bare sådan, ja, ja det er godt med dig!
Indre fred - i forhold til at jeg startede som en orkan, så er der sket rigtig meget!
Jeg er blevet et bedre socialt menneske- og ikke så mange problemer med at give mig til noget nyt.
Nej man bliver bedre socialt. Man får et tæt bånd til de andre!
Jeg har lært at man ikke bare skal give op fordi der er et eller andet der lige går en på.
Til ikke at blande mig og til ikke at komme med så mange dumme bemærkninger som før.

Supplerende kommentarer vedr. egen indsigt og selvværd:

Bedre til at begå mig socialt
Jeg har lært at sige tingene når de kommer i stedet for at pakke det ind.
Jeg kan godt bruge nogen af de guldkorn jeg har fået.
Jeg fik nogle sociale kompetencer og tillid til andre
Det har jeg sgu aldrig været god til(Åbenhed om svagheder)
Der var altid nogen til ligesom og sikkerhedsnet.
Man sad ned og snakkede om alting fordi det var vigtigt at få det ud man havde - det gik de meget op i og det gør jeg selv i dag med mine børn
Jeg har jo altid været min mors mor og at jeg fik lov til at være barn
Havde en dårlig afslutning - blev gravid og kunne så ikke blive og blev smidt videre i systemet, så det var jeg lidt træt af.
At kunne håndtere de der teenagekonflikter som også har hjulpet mig videre.
Jeg lærte at være i lejlighed men ikke at være ordentlig, fordi jeg drak jo bare og holdt fester!
Jamen, det er faktisk lidt flovt, for jeg tror ikke at jeg har noget negativt at sige.
Omkring ansvar synes jeg faktisk ikke, så det er nogle ting der kommer med alderen.
Jeg blev bedre til at snakke med andre mennesker-kommunikere mine behov og deres behov.
Ja- de var meget gode til at fortælle en, at man var god til tingene og snakke om det, hvis det modsatte var!
(Øget selvværd) Det er jeg overbevidst om det har jeg, helt sikker! Jeg er blevet bedre til at tro på folk når de siger gode ting, altså når de giver mig komplimenter og sådan noget. Og bare generelt at stole på folk.
Nogle gange har jeg følt mig flov over at bo derude. Fordi man boede sådan et sted.
I forhold til selvværd: Lærte at det er ok at være mig, skal man kæmpe og de psykiske dyk. Nu kan jeg gå i skole hver dag - og er også tilfreds med ikke-topkarakterer-så er jeg mere robust nu.
De kæmpede meget med mig for at få mig til at passe min skole. Det har også hjulpet!
Det er sådan svært at komme i tanke om lige nu!
Jeg har det med at tænke lidt for meget over tingene nogen gange.- og hvor jeg ikke kan få fred i hovedet. Det er mig der ligger derinde og er bange helt vild selv.(Om at tage ansvar!?)
Jeg kan ikke så godt klare ros. Jeg har et stort temperament - flipper ud og råber af lærerne.

Delkonklusion: Bredt udtrykkes det blandt de nuværende og tidligere beboere, at de under opholdet på Kollektivet er blevet klogere på deres egne kompetencer og at de tør bringe dem i spil. En af forudsætningerne er arbejdet med at opnå en større selvindsigt, som flere også tilkendegiver, men samtidig også, at de må lære at leve med og acceptere nogle "svagheder"/forbedringsområder, der rækker langt frem. Flere udtrykker, at de bl.a. gennem opholdet på Kollektivet har lært at leve i nære og tætte relationer, at de er blevet mere åbne, lyttende, ærlige og lettere får skabt tillid til personer i deres omgivelser. De udtrykker, at de gennem Kollektivets minisamfund har lært og oplevet samfundsnormer og værdier og forsøger at efterleve dem.

Respekt, tolerance og anerkendelse.

Her blev de interviewede spurgt om de følte sig anerkendt, om deres meninger blev respekteret, samt om opholdet på Kollektivet har fået betydning for deres respekt og tolerance overfor andre mennesker.

Samlet set blev det på en skala(fra 1-5) vurderet til et gennemsnit på **4,3**.

Herunder de fremkomne udsagn

Ja, de tog mig jo som jeg var.
Jeg kan se det gode i folk.
Lidt op og ned
Det synes jeg helt klart - de passede på mig
Har helt klart givet mig en tolerance overfor andre
Det var så forskelligt fra hvad jeg kom fra før! Jeg kendte ikke den verden, at man ku være som de er! Ja det lærer man også derude, for det er man nødt til, når man er så mange mennesker
Det synes jeg. f.eks. fik jeg lov til at være langhåret, som den eneste på skolen - det var de positive overfor!
Ja jeg er blevet meget tålmodig, hvor jeg førhen kunne fare op i en spids. Jamen jeg respekterer andre også.
Ja det lærte jeg at tage hensyn til andres og det er jo igen noget man lærer noget af.
Jeg synes jeg blev respekteret da jeg kom, der var det meget bedre end senere i forløbet.
Jeg følte mig ikke respekteret!
Jeg synes med tiden, lærte vi sådan at respektere og anerkende hinanden.
Ja både og, men de lavede lidt sjov med, at jeg var en 11 årig pige der ville ud og drikke lidt og der skulle være fest og farver. Men de har altid været forstående.
Altså sagde jeg noget, så gjorde vi noget ved det.
Ja altså ligesom at give dem(andre mennesker) en lille chance inden man bliver sur på andre.
Jeg følte mig anerkendt - og jeg er blevet mere tolerant af at være der.
De tog godt imod en, ja tolerant!
Det gjorde jeg-jeg er blevet mere ud afvendt af at være der i hvert fald
Respekteret-nogen gange. Vi havde vores diskussioner!
Jeg blev anerkendt af de faste medarbejdere, men ikke af vikarerne f.eks. når man røg! Blev også rådspurgt til f. eks ansættelse af nye vikarer eller medarbejdere.
Da jeg kom derud da kunne jeg ikke rigtig noget, men de har lært mig så meget.
Ja jeg var meget stille da jeg kom derud, men jeg var accepteret
I bund og grund gør de nok, men der bliver kritiseret meget, og det kan godt være at det er for sjov, men det gør stadig noget ved en og slår en lidt ned.
Jeg følte mig anerkendt og er blevet mere åbne overfor folk, som jeg normalt ikke ville snakke med. Jeg er blevet bedre til at respektere andre i hvert fald.
Nogen gange føler jeg bare ikke helt, at de kan sætte sig ind i mine ting.
For det meste - der er nogen meninger, de ikke lige kan tage.

Delkonklusion: På Kollektivets kerneydelse respekt, tolerance og anerkendelse viser udsagnene, at en stor del af de unge netop har oplevet at blive mødt med respekt, tolerance og anerkendelse. De unges svar udtrykker generelt, at en stor del af de unge har kunnet lære og profitere af denne grundlæggende tilgang i Kollektivets måde at mødes og omgå de unge på.

Relationer og fællesskab

Spørgsmålet går her på hvordan beboerne har oplevet **kontakten til medarbejderne**, samt i hvilke situationer de oplevede **fællesskab** i deres tid på Kollektivets. Udtrykkes gennem følgende udsagn:

Næsten alle/Jørn og Lene
Jeg er blevet bedre socialt.
De kendte mig inden jer kom
Jeg var i den første gruppe, så det var Jørn og Lene
De gode timer i køkkenet hvor vi spillede spil,
Ture og fællesspisning hver dag
Aftensmaden, i hverdagene og når vi var på vores årlige skiferie. Jeg var meget på overlevelsesture
Jeg holdt min konfirmation derude - det var jeg rigtig glad for.
Hver aften sad vi og drak kaffe og spillede kort-og været på ferier. Det var en utrolig fællesskabsfølelse i det.
Det var nok mest når man var på ferie
Mest med Lene som jeg havde nogle samtaler med når jeg var virkelig nede.
Jamen jeg havde kontakt til alle. Og Jørn var jeg glad for ind imellem, det kom an på hvad for et humør han var i og ligeledes Jette en gang imellem.
Havde dog et godt fællesskab med de andre unge
Når vi sådan var på ferie i påsken(London) og så var jeg med N ude til dans, det følte jeg ligesom jeg var en del af noget, at jeg fik lov at komme med.
Der var der jo hele tiden - de gjorde meget for at få os ud og opleve ting sammen.
De lærte mig meget at være mig selv, jeg lærte at stole på nogen.
Jeg havde det rigtig godt med mange af dem - jeg synes der hele tiden var et godt fællesskab.
Ja nogen snakkede jeg lidt bedre med end andre- men specielt Jørn, fordi han nåede ind til mig.
Fællesskab i forhold til ferierne lige præcis og med de unge, der havde vi sådant et fællesskab og så uden for, fordi vi i byen godt kunne opleve at nogen så ned på os, fordi vi boede på sådan et sted der, hvor vi så havde et sammenhold.
Ja jeg havde kontakt til dem alle sammen.
Fællesskab - det har jo været ved tidspunkter som morgenmad og aftensmad, weekender hvis der skulle ske noget-der var altid plads til alle, lige så meget som man havde brug for.
Den var fint egentlig
Fællesskab-bare de hyggelige aftner, hvor vi ligesom var samlet og selvfølgelig på ture, på sommerferie og skiferie og sådan nogle ting!
Jamen altså, jeg kunne snakke pisse godt med dem alle sammen, synes jeg.
Fællesskab - jamen til aftensmaden og sådan noget
Ja, der var især en(Kontaktpersonen)
2 medarbejdere har jeg stadig en god kontakt til.
På vores ferier oplevede jeg det især -taleemnerne var væk fra hverdagen og det var vigtigt og vi var mere på lige fod, når vi var ude.
Kontakt til Mette. Næsten hver gang hun var på arbejde snakkede vi dybt sammen. Alle de øvrige

var også gode kontakter.
Fælleskab ved spisning, aftenarrangementer mv.
Jeg havde 2 kontaktpædagoger som jeg brugte.
Fælleskab- mange af dem jeg boede med dem kom jeg godt ud af det med og var sammen med.
Jeg har snakket meget med to af pædagogerne, fordi jeg spiller computer med dem!
Fællesskab - der næsten var fællesskab om alt, lige meget hvad man gjorde, fordi man gjorde alt sammen, sammen!
Altså, jeg har det jo godt med de fleste af dem.
Fællesskab - hvis vi tager ud og laver nogle ting sammen - sommerferier mv.
Jeg synes, det er en rigtig god kontakt vi har.
Fællesskab-sådan mellem de unge, synes jeg da vi har et godt fællesskab-at vi er gode venner indbyrdes.

Delkonklusion: Der udtrykkes generelt en meget stærk oplevelse af gode relationer mellem beboerne og medarbejderne, - nogen udtrykker speciel tilknytning til kontaktpædagogen eller til en af ledelsespersonerne. I forhold til oplevelsen af fællesskab udtrykkes det af flere, som hverdagsagtige situationer omkring fælles spisning, aftensmad især, men også i forhold til, at man spiller sammen, ser fjernesyn, tager på ture og på ferie.

Forældreinddragelse:

Spørgsmålet herunder går på hvor meget dine forældre blev inddraget i din tid på Kollektivet, i forhold til de aftaler, der blev indgået i forbindelse med visitationen?

Han(far) var der engang imellem, kom og besøgte mig og hvis der var nogle arrangementer. Det gjorde de hele tiden. Min mor var med i hele processen, hvor hun egentlig fik alle de informationer som jeg også fik. Det synes jeg da egentlig blev godt videregivet!
Ikke så meget!(Ønskede det heller ikke!)
Jo, de var vist ude at besøge mig og sådan noget!
Ingenting. Jeg var hjemme ved dem ind i mellem - men det var vist bare af pligt!
Hun kom da på besøg en gang imellem, men det var sjældent. Men ellers blev hun da sådan rimeligt god inddraget, har jeg indtryk af!
Men mor har været til statusmøderne og sådan noget!
Jeg har kun en far og han var sådan med på sidelinjen til det meste. Altså det han skulle komme til, det kom han til!
Jamen, altså de fik invitationer til at komme når der var fødselsdage og alle de andre ting. At de så selv ikke har valgt at komme så meget, det er jo den anden side kan man sige!
Ja min mor engang imellem. Hun har aldrig været med til møder eller noget, hun har kun været til kaffe!
Altså, jeg husker ikke at min mor blev inddraget i noget - min far blev en lille smule!
De tog ham med ind i alt, for han var jo min far. Men han sagde bare at han ikke gad, for nu havde han jo mistet mig og så havde han ikke mere at sige! Men de var meget inde over, at han skulle være med i det hele og han var jo min far. Så det var jo ham der skulle være med til at beslutte nogle ting i mit liv!
Ikke rigtig i noget!
Ja det var de. Ikke så tit, men de var der!
Lige så meget som jeg havde behov for!
Hvis der var nogle ting som hun ligesom skulle vide, så fik hun det selvfølgelig at vide!
Jamen en del tror jeg!
Nej ikke særlig meget, Min bedstefar var også gammel og boede på plejehjem
Mine søskende blev inddraget, når der skete et eller andet med mig!

Jamen, jeg tror da næsten hver lang weekend, da kom de og hentede mig og var ude at snakke med dem og hvordan det gik!
Ikke så meget, For næste ikke at sige ingenting. I starten havde de lavet en aftale om at ringes ved hver onsdag, for ligesom at høre hvordan det gik i ugen, men det stoppede de med efter ikke særlig lang tid. Og statusmøder.
Jamen, de snakkede med min mor, når hun havde lyst til at snakke tror jeg!
Min mor gør, men det er mest til statusmøder og sådan noget!
Hele tiden. Altså hvis jeg stikker af så ringer de til ham
Meget synes jeg, ja ikke tit, tit. Hvem hvis der er noget så ringer min kontaktpædagog og fortæller hvad der er!
Det ved jeg faktisk ikke helt?
Nej, det er kun hvis de skal spørges om noget, tror jeg!

Delkonklusion: Der udtrykkes fra nuværende og tidligere beboere en noget forskellig oplevelse af forældresamarbejdet, der ikke umiddelbart lever op til den kvalitet, som Kollektivet, bl.a. i forhold til sit værdigrundlag og kvalitetskriterier har angivet. Uanset om forældrenes holdning til samarbejdet og beboernes erindring om intensiteten i kontakten mellem Kollektivets kontaktpædagoger og forældrene kan være upræcis, er denne samarbejdsrelation et oplagt forbedringsområde. Kunne man evt. inddrage de unge mere i dette samarbejde?

Ensomhed

"Følte du dig ensom i din tid på Kollektivet?"
Vurdering på en skala (fra 1lav-5høj) som et gennemsnit: **2,0**

Nok ikke på grund af kollektivet - det er sådan en grundfølelse
Nej, nej - jeg var der aldrig. Jeg var altid ude at lave noget!
Ja, især da jeg flyttede ind i starten, specielt da der var en del stofmisbrugere blandt de øvrige unge.
Ja, hvis de andre er hjemme på weekend - så kan man godt føle sig lidt ensom.
Kun når alle sammen er på weekend nogen gange - men nogen gange, så er det rart at være alene herude.

Delkonklusion: De få udsagn og den kvantitative vurdering på 2,0 indikerer, at ensomhed ikke har været et problem for Kollektivets beboere i den tid de var anbragt her. Samtidig er det dog vigtigt at være opmærksom på, at nogle unge gennem deres oplevelser og barndom kommer til Kollektivet med en grundlæggende ensomhedsfølelse, som kan være vigtig at få bearbejdet og kompenseret igennem de aktiviteter og de relationer man får skabt.

Håndtering af utrygge situationer

Spørgsmålet går her på om tiden på Kollektivet har gjort dig bedre til at håndtere situationer, hvor du tidligere kunne føle dig utryg? Vurdering på en skala (fra 1-5) som et gennemsnit: **4,2**

Det begyndte først at rykke med samtaler og selvværd, da jeg kom til x-institution(x=efterfølgende)
Især i skolesammenhæng har jeg meget bedre ved at være mig selv, eller når jeg var til julefrokost hos den nye kæreste.
Jeg føler mig utryg, når jeg ikke lige har kunnet verbalisere, hvordan jeg havde det og få det uddybet.
Jeg kan godt blive negativ og træls, men ikke sur mere - heller ikke når der sker uforudsete ting.
Ja, hvis der er diskussioner, dem er jeg blevet bedre til at håndtere, meget!
Ja det synes jeg - tidligere blev jeg meget sur og voldelig ....og det gør jeg slet ikke mere.

Delkonklusion: Vi får her nogle individuelle vurderinger og opfattelser, der kun i begrænset omfang illustrerer, at de har fået nogle redskaber på Kollektivet, der kan benyttes til håndtering af utrygge situationer.

Omsorg

På spørgsmålet om "Oplevede du omsorg og nærhed fra personalet"? fremkom en vurdering, samt supplerende udsagn. Vurdering blev angivet ud fra en skala(fra 1-5) med et gennemsnit: **4,2**

Jeg er blevet bedre til at forstå andres følelser, men er ikke god til at vise egne følelser.
Utryk når jeg er magtesløs med hensyn til mine børn
Der var tre, der var mine favoritter som jeg gik mest til.
I dag er jeg mægleren, når folk bliver sure på hinanden
Det er nok mest overfor mine børn jeg gør det overfor.
Jeg føler mig rigtig tryk når jeg har styr på tingene.
Ja, jeg fik omsorg af nogen af dem(Mette)
Til tider, specielt Lene, begge to,
Jeg føler mig mest tryk når jeg er i vante omgivelser.
Det må jeg sgu give Kollektivet et skulderklap for. De har ansat de bedste pædagoger.
Var der et problem, jamen så tog de hånd om det - det har været gode til at aflæse en, i hvert fald mig!
Både ja og nej- de prøvede at vise det, at jeg så ikke helt kunne føle det, er så noget andet.
Det er dem alle sammen mere eller mindre.
Ja, det var en ordentlig måde, det synes jeg! -selvfølgelig overfor familie og venner, men jeg har bare lært at man ikke kan redde hele verden selv!
Der er selvfølgelig altid nogen som man bedre kan lide end andre. Men alt i alt synes jeg alle sammen var skide fine og søde!
Jeg vil ikke rigtig sige, at den tid på Kollektivet den har så meget at sige, for efter jeg er flyttet, så gik det jo bare fuldstændig galt!
Jo, jo det gjorde de! Man gik bare til dem der godt gad!
Ja helt sikkert! - jeg er en "omsorgspuppe" og det kan vist også være for meget-når jeg går i over-omsorg, er det fordi jeg ikke kan mærke mig selv.
Ja, meget omsorg
Var man ked af det eller sur kom de og snakkede med en. Nu da jeg mors dreng, det har jeg været lige siden jeg kom hjem, stort set. Så får hun en krammer minimum en gang om dagen!
Det man ville ha - men jeg er ikke en person der sådan er helt vild med sådan noget.
Hvis der er sket et eller andet, så er de meget sådan "er du okay" og spørger tit ind til det.
Det synes jeg de er meget gode til.

Delkonklusion: Tilbagemeldingen fra de nuværende og tidligere beboere er, at de har oplevet omsorg og nærhed fra personalet, at det for de fleste har haft stor betydning, men også at det ofte har været med udgangspunkt i nære relationer til nogle få(udvalgte) eller kontaktpædagogen, at de har oplevet dette.

Forandringsparat og om at tage ansvar for eget liv

Spørgsmålene lød "Hvordan træffer du beslutninger om dit eget liv, - er du under opholdet og efterfølgende blevet bedre til at tage ansvar, samt hvor god er du til at takle forandringer?"
Fremgår af følgende udsagn:

Ikke specielt god til at takle forandringer

Jeg kan godt omstrukturere mig og omstille mig
Kan være utryk i nye situationer, men er god til at takle forandringer
Det er noget der er kommet med tiden!
Jeg tror, jeg er et spontant menneske.
Jamen, så tilpasser jeg mig. Ja skilsmissem var hård, men vi var også sammen i 14 år
Ja det kan godt være svært for mig at starte op på noget.
Til daglig kører vi meget efter et skema nærmest.
Det skal helst køre efter et skema, det der skal ske - der skal ikke være så store ujævnheder på vejen.
Nej, men jeg synes hele tiden man tager nogle udfordringer.
Ja det er mig selv, har lige ryddet min konto fuldstændig og købt min gamle hest tilbage, så det er det!
Ikke god til at takle forandringer-kun hvis det er noget jeg selv har valgt.
Det er kommet med alderen- at træffe beslutninger, jeg har det bedst med at jeg ligesom ved, hvordan det hele går til.
Har svært ved at takle forandringer- jeg har lige været igennem, hvor jeg ikke har fået nogen penge i den her måned. Det har slået mig fuldstændig ud
Ja nogen gange-andre gange så kan jeg godt bare ligesom, nu kan det hele bare være lige meget, hvis man bliver presset for meget op i en krog, så er jeg ikke god til det.
Jeg får det sådan at jeg tager lidt væk fra familien- det skal de ikke tage sig af, det kan jeg selv finde ud af, så jeg ikke er afhængig af dem.
Der er vigtigt for mig (med ADHD) med en struktureret og planlagt hverdag.
I de fleste situationer god, men jeg er ikke så god til det der med dødsfald i familien.
Pas, altså nu har jeg boet på steder med medicin, fordi jeg er kommet slemt til skade.
Det er ikke så vigtigt at planlægge min hverdag. Jeg er meget spontan!
Der er perioder, hvor jeg spørger min kæreste til råds især i forhold til sociale sammenhænge- om det er mig der er noget galt med!
Men jeg kan godt klare større forandringer f.eks. i forbindelse med flytning og fuldtidsarbejde - det kan godt opleves som stressende, men jeg brød ikke sammen på et tidspunkt! Jeg vil dog gerne have detailplanlagt f.eks. skolegang, hvem har nøgle, bil, hundeluftning mv. -så jeg ikke får nogen overraskelser, der slår mig ud af min rytme.
Middel niveau når det gælder at takle forandringer- ja, det kan aldrig være let alt sammen, men jeg kan ikke specificere.
Ja, min mor vil gerne tage nogle af de beslutninger, som skal tages engang imellem, men i sidste ende er det mig selv der gør det!
Alle de ting man skal-selvom jeg ikke laver mad hver dag, så er jeg begyndt med at lære det og købe ind og så laver jeg mine lektier og står op kl. kvart over seks hver morgen for at tage toget.
Jeg tager det som det kommer!
Ja, ja, f.eks. omkring EGU...
Ja, det synes jeg da jeg gør f.eks. med efterskole.

Delkonklusion: Vi får her nogle individuelle vurderinger og opfattelser, der ikke umiddelbart kan forankres i forhold til opholdet på Kollektivet.

Ærlighed og troværdighed.

Til spørgsmålet om hvordan du opfatter ærlighed og troværdighed har vi fået følgende udsagn, der såvel kan relatere sig til opholdet på Kollektivet, men som også kan være et udtryk for en livindstilling præget af de oplevelser, man har haft såvel før som efter opholdet. Sigtet med spørgsmålet er at vurdere, om der specifikt kan peges på kulturtræk på Kollektivet, der enten har styrket eller begrænset betydningen af værdierne ærlighed og troværdighed.

Det er alfa og omega for mig i dag.
Betyder rigtig meget for mig at folk er ærlige og siger sandheden, altid - og det stammer fra Kollektivet
Det er meget vigtigt. De var mine forbilleder - de har helt sikkert været med til at plante noget i mig- på en god måde!
Det er en stor del af mit liv og rigtig vigtigt for mig. Det halve af min barndom har været løgn og latin...
Det har jeg faktisk ikke lige tænkt på at det kunne være det!
Indenfor politik, der vil jeg sige det er den holdning, jeg har lidt fra Kollektivet af - der var sådan lidt rebelsk
Det er det vigtigste
Jamen at man skal være ærlige overfor hinanden og skal kunne stole på hinanden - jamen der er mange ting, der ryger ind under de ord.
For mig er ærlighed noget med at stå frem og sige det man mener og tænker og ikke holder sig tilbage
Jeg tror det der i virkeligheden optager mig mest er det det med at leve op til alle de forventninger og være mor lige i øjeblikket, fordi det er der man er i sit liv, fordi der ligger meget sådan udefrakommende pres.
Det er meget vigtigt og jeg kan mærke at folk ikke er det, så er det ikke noget for mig-jeg er et af de ærligste mennesker der er her på jorden.
Noget af det vigtigste i verden, fordi jeg har været derude, hvor jeg ikke var ærlig og troværdig og folk kunne ikke stole på mig.
Det er vigtigt. Nu har jeg oplevet så meget svigt i min barndom. Det har simpelthen ødelagt alt. Jeg har svært ved at tilgive folk der lyver overfor mig.
Ærlighed er vigtig, ellers kan jeg godt blive lidt indebrændt, hvis jeg finder ud af det modsatte.
Det er alt-altså hvis man opfører sig ordentligt så er der plads til alle-og man respekterer hinanden
Ja og ja!
Det betyder rigtig meget for mig- jamen enten konfronterer jeg dem med det og ellers går jeg min vej.
Det opfatter jeg som en ting, der bare er et must!
Det er meget vigtigt for mig- men ikke påvirket af mit ophold på Kollektivet
Rigtig vigtigt for mig - men hvide løgne går jeg også ind for f.eks. i forhold til min bedstefar, men ikke min kæreste.
Jeg har nok en speciel moral politisk i forhold til det jeg selv har været igennem - hvor jeg godt kan være lidt firkantet
Ærlighed og troværdighed er yderst vigtigt og politiske holdninger det har jeg!
Det betyder rigtig meget angående mine kammerater. Hvad jeg vælger dem ud fra. De skal sku være ærlige.
Jeg kan bare huske hvor såret jeg blev, at de(tidligere venner) ikke holdt deres løfter-og så endte det med at jeg afbrød al kontakt med dem.
Ja hvis jeg siger til mig selv "det gør du ikke", så gør jeg det heller ikke!
Det synes jeg også jeg er(ærlig). Jeg taler lige ud af posen.

Delkonklusion: Som det fremgår, udtrykker beboerne(de nuværende og de tidligere) ret enslydende, hvor vigtig det er for dem efter oplevelse af svigt og uærlighed, at kunne leve og fungere i et miljø hvor ærlighed og troværdighed er en vigtig del af kulturen. Enkelte udtrykker at medarbejderne på Kollektivet her har været et forbillede, men at det uanset en evt. påvirkning fra Kollektivet er et "must"!

4.7. Etablering af eget netværk

Spørgsmålene går her på, hvor ofte mødes du med din familie og hvor ofte mødes du med dine nære venner, samt, hvad gør du, når du har brug for at opsøge hjælp/bistand? Spørgsmålet har således til hensigt at opklare i hvilken grad, de tidligere beboere efter deres ophold på Kollektivet har fået genetableret, styrket og måske videreudviklet deres relationer til familie og eget netværk

Begrænset kontakt til familie - højst 5 gange årligt
Har svært ved at opsøge hjælp
Har temmelig jævnligt kontakt. Har i dag et godt forhold
Møder min familie ved familiebegivenheder ca. hver 2. måned
Har kontakt til nære venner en gang om ugen eller hver 14. dag.
Jeg har aldrig brug for hjælp - det er jeg dårlig til!
Jeg har ikke kontakt med min familie
Ikke så tit, men mødes indimellem med mine søskende.
Bruger stadig Lene hvis jeg har brug for hjælp/bistand og hvis det bare er hverdagsting bruger jeg min kæreste!
Min mor og brødre mødes jeg jævnligt med.
Ikke pt. kontakt til nære venner - for tiden.
Min mors nye mand snakker jeg meget med!
Jeg ser min mor en gang om måneden og mine søskende lidt oftere.
Mødes med min familie et par gange i måneden og med mine nære venner hver uge.
Jeg har kun få(4) nære venner
Mødes med familien hver anden måned og med nære venner hver dag, hvis jeg kan komme til det.
Ingen kontakt til min familie - jeg har cuttet kontakten med min mor for 7 år siden. Men jeg har min kæreste, som jeg mødes med ca. 5 gange om ugen og en god veninde.
Så sjældent som muligt mødes jeg med min familie 2-3 gange årligt - er sammen med mine nære venner 1-5 gange om ugen. Har jeg brug for støtte, ringer jeg til min bedste veninde eller til min svigermor.
Mødes med min familie så tit som muligt og mødes med min veninde hele tiden.
Jeg er i dialog med min familie hele tiden. Og hvis jeg har problemer snakker jeg med min kæreste om det!
Altså, det er lidt forskelligt, men vi er sammen til fødselsdage og sådan noget. Har en nær ven som jeg ringer til en gang om ugen eller hver anden.
Jeg bor sammen med min tvillingbror, så dagligt og træner sammen med min bedste kammerat, også dagligt.
Der er lidt forskelligt. Måske mødes jeg med dem en gang om måneden eller lidt sjældnere - oftest hjemme ved min mor - og med mine venner, nok dagligt.
Jamen, det er sådan i perioder jeg møder min familie, men jeg ser min far rimelig meget, men det er også fordi vi har noget at gå op i sammen.
Jo, vi ser hinanden en gang imellem(min onkel/fætre) - mødes rigtig tit med mine venner - næsten hver dag!
Et par gange om måneden sammen med min bedstefar, Min søster kun til fødselsdage og højtider.
Mødes med mine venner et par gange om ugen.
Bruger min kontaktperson, når jeg har noget psykisk.
Mødes med min familie nogen gange i måneden - og har kæreste.
Det er jo så dagligt - og mødes med mine venner i weekenden - for når jeg kommer hjem fra skole, så er jeg som regel træt.
Altså, jeg ser min lillesøster hver weekend.
Det er lidt op og ned-flere gange om måneden - men vi ser hinanden nok! Mødes med mine venner hver dag.
Mødes med familien helst hver weekend.- også mine venner.
Mødes med min familie et par gange om måneden

Delkonklusion: Spørgsmålet som også relaterer sig til familie og leveforhold s. 33 har til hensigt at få en dybere indsigt i hvilken grad beboerne selv tager initiativ til at sikre sig et netværk. Det må konstateres, at knap halvdelen i dag har en jævnlig kontakt til deres familie/forældre eller dele af den, mens godt halvdelen kun har begrænset eller ingen kontakt med deres forældre. De fleste har dog et netværk bestående af nære venner, mens nogle få alene har en meget begrænset venskabskreds.

4.8. Konfliktløsning og langsigtet perspektiv

Vurderer du, at opholdet på Kollektivet har haft betydning, for hvor god du er til at takle og løse konflikter i dag? Svarene fremgår af nedenstående udsagn.

Oplevede mange konflikter på Kollektivet, så det har vel hjulpet!?
Jeg er blevet bedre til det
Har altid været konfliktsky, men har lært på Kollektivet, at man godt kan snakke om tingene uden at det skulle ende op i slåskamp
Både og - der er selvfølgelig nu min søn på 14 år - altså, det er jo lige den der lømmelalder. Jeg ved, hvordan han har det.
Når jeg har problemer holder jeg det for mig selv.
Kollektivet har helt sikker haft betydning for hvor god jeg er til at takle konflikter.
Ja, meget!
Jeg har fået en masse redskaber af Lene, ligesom jeg skulle arbejde med til at takle situationerne. Det sidder inde i baghovedet - som en hjælp.
Er blevet god til at løse konflikter og vil gerne arbejde med problembørn - synes, jeg kan bidrage en del med det!
Jeg er blevet bedre til det, mere klarsynet og rolig
I dag kan jeg bedre slå koldt vand i blodet!
Nej, ikke rigtig!(betydning i forhold til at løse konflikter)
Jeg er blevet bedre til at spotte/forudse, når jeg kommer ind i en svær situation og kan bedre forstå, hvorfor jeg reagerer, som jeg gør!
Ja, det er jeg blevet god til - før da jeg ikke kunne formulere mig, men benyttede vold, hvor jeg nu bruger ord!
Ja, det har de i hvert fald hjulpet en stor del med. Jeg kan styre mit temperament i dag, det kunne jeg i hvert fald ikke dengang!
Jeg synes ikke jeg er særlig god til at løse konflikter, det var jeg heller ikke før. Jeg bliver sur og så holder jeg det inde i mig selv og venter på at modparten giver sig først!
Ja, jeg tager det lidt mere stille og roligt i hvert fald.
Ja, det vil jeg sige jeg er. Bare tage det stille og roligt.
Ja, det synes jeg - mig og X, der kom vi meget op at skændes, men det gør vi ikke mere - vi har lært hinandens grænser og vi har lært hvad vi ikke skal sige til hinanden.

Delkonklusion: Igen meget individuelle svar, hvor det gennemgående udsagn blandt ca. halvdelen af de udspurgte beboere er, at opholdet og løsning af konflikter har givet dem nogle redskaber og/eller forståelse for, hvordan konflikter kan løses på en god måde, f. eks uden at benytte vold!

4.9. Hvad var det bedste ved at bo på Kollektivet?

På ovenstående spørgsmål fik vi følgende udsagn.

At få plejeforældre
Den sociale del - god information og planlægning af hvad der skulle ske.

Jeg var heldigt, at de(kommunen) har truffet nogle valg for mig som var bedre!
Jeg tror nærværet.
Jeg synes det var frygteligt at skulle ud på landet og bo, kan jeg huske, men jeg var glad for det.
Det, at jeg har fået et ordentligt liv efterfølgende
Det var jo det at der altid var nogen at snakke med. Altså, man følte den der tryghed og nærvær.
Det bedste var at føle sig mere værd end at man bare havde mig hjemme på weekend. Jeg havde følelsen af at blive respekteret.
Det var sammenholdet og alt den kærlighed man fik, det tror jeg det var - der var altid nogen
De der oplevelser af at få sig socialiseret i de der lokale samfund og få nogle relationer og venner for livet i skolen - et netværk af tryghed, det har været det bedste for mig.
Det var bedst, det var at man følte at man hørte til et eller andet sted og at der var nogen der gerne ville have en og at det ikke bare var en døgninstitution. Man havde noget der lignede en familie
Det var at de var der for en hele tiden og de har hjulpet mig igennem alt og omsorg og nærvær.
Det bedste var sammenholdet og forståelsen fra de voksne, at de satte sig ind i ens problemer.
Det var at man fik ro på det sted alligevel, selvfølgelig ferierne, de gjorde utroligt meget.
Jeg fik hvad jeg forventede, og hvad jeg havde håbet på og hvad jeg bad om!
Jeg husker det bare som sådan et glad og trygt hjem, hvor man bare kunne, ja hvis man havde lyst så kunne udvikle sig for fuld skrue.
Altså nu har jeg boet på en del steder, synes jeg og jeg synes, at Kollektivet var det klart bedste, altså de snakker med en. der var altid en der ville lytte til en, hvis man havde det ad helvede til.
At tage på ferie og hygge sig
Det var mulighederne- de var gode til at fodre og bakke op om det man havde planer med og hjælp til med at gøre det til overskuelige projekter. Også en god udslusning.
Omsorg, sammenholdet og at blive værdsat
Jamen, det var nok det sammenhold der var derude med os unge og pædagogerne. Den måde vi var sammen på. Jamen, det var sgu så lækker en tid!
Lige nu er det alt den hjælp jeg får med hensyn til gymnasiet.
Jamen, jeg synes, at alt var godt, da jeg var der!
Det er, at vi alle sammen har det godt med hinanden og at det ikke er alt for opholdsstedsagtigt.
Det er nok sammenholdet og bare sådan dem der bor her og der er ikke så mange faste regler.
Den der nærvær, der er mellem pædagogerne og de unge - sådan lidt ligesom et familiebånd faktisk.
Jeg føler mig hjemme - og der er altid mennesker man kan snakke med, hvis det er og der er sådan frihed under ansvar.

Fik du det du blev lovet?

Svar på spørgsmålet fremgår af nedenstående.

Ja, det var det nok!
Jeg blev ikke lovet noget
Køb af hest og så blev det i stedet en pony
Jeg blev ikke rigtig lovet noget, men jeg har fået alt.
Det var bedre. Jeg troede det var mere som N(tidligere opholdssted), jeg var flyttet fra. Det her var meget bedre!

Delkonklusion: Beboerne har generelt oplevet nærvær, omsorg, en god tilknytning og oplevelse af sammenhold på Kollektivet - de har følt sig værdifulde og respekterede på en måde, der står tydelig, såvel for dem, der er fraflyttet indenfor de sidste par år, som dem der har forladt stedet for mange år(op til 22 år) siden.

4.10. Hvad var det dårligste ved at bo på Kollektivet

De interviewede blev også spurgt om, hvad det dårligste var ved at være anbragt på Kollektivet? Dette udtrykkes i nedenstående udsagn:

Hvis nogen skal bestemme, men sådan er det altid.
Jeg synes egentlig ikke der var noget
Dengang at det var langt væk fra Esbjerg, men i dag var det godt nok, at jeg ikke kom der så tit!
Det med at det var på landet- men det vænnede jeg mig hurtig til og blev ret glad for det.
Det spiste for meget sund mad, det er jeg ikke så god til!
Ja, hvis man var sur, så kunne man ikke få lov til at sidde alene og være sur - det var det eneste.
Vi havde en meget stor diskussion om hvilke tv-kanaler vi gerne ville se.
Der var forskel på deres egne børn og os - om kørsel, julegaver og hvad vi måtte spise og hvad de måtte spise. Vi var ikke onde mod dem, men vi kunne godt finde på at give dem skulderen og sådan.
Kun at det lå ude på landet og lugt af gylle - og så var det bedste, altså at man kom lidt væk inde fra centrum og alle de påvirkninger, som man får af andre mennesker.
At bo sammen med andre problembørn!
De havde fået at vide, at jeg ikke var så god til at tage beslutninger, så derfor havde købt en masse møbler til mig - det er det eneste jeg kan sætte en finger på!
Jamen, der var en af de andre fra Kollektivet, som kørte lidt meget "hates" på mig på et tidspunkt i skolen.
Nej, jeg synes at reglerne var faktisk fine nok og det hele.
Valg af vikarer.
Ja, jeg kunne ikke se mine forældre hver dag, jo!
Jeg synes godt de voksne kan være for individuelle nogen gange - at hvis man gerne vil have lov til noget, så kommer det meget an på hvordan personen har det den dag, hvordan humøret er.
De giver lang line synes jeg - næsten mere end man må, hvis man bor hjemme.
Det er nok hvis man selv har problemer og at man så skal vise hensyn til de andre.
Bygningen - fordi den ikke er så tæt. Der kommer vind ind mange steder
Det er, at det ikke er hjemme - og det er vidst bare det!

Delkonklusion: De adspurgte beboere, der havde noget at indvende mod opholdet på Kollektivet, peger på henholdsvis placeringen ude på landet, som dog samtidig udtrykkes som et gode i forhold til påvirkninger fra bymiljøet og dårlig indflydelse fra f.eks. gamle klier. En anden indvending fra nogle er sorgen over ikke at kunne være hjemme hos sin familie. Det tredje er, at man som ung skal forholde sig til andre børn/unge med lignende problemstillinger - hvilket for nogen opleves som anstrengende/overvældende.

4.11. Supplerende kommentarer.

De interviewede fik mulighed for at slutte interviewet af med nogle supplerende kommentarer, hvis de havde nogle.

Det har reddet hele mit liv!
Jeg har haft lyst til at tage dem med ud og fiske- især nu efter at jeg er blevet skilt.
De har været søde ved mig efter opholdet, har lånt mig penge og så har jeg fået de vildeste julegaver og det er også det, at jeg sådan synes, at efter man er flyttet, så får man en hel masse, i stedet for da man boede der jo!
Nogle gange lukkede de bare juleaften og så måtte man selv finde ud af hvor man skulle hen.
Det har gjort alt for mig, at jeg var derude. Jeg anbefaler stedet til mange unge, hvis jeg møder dem. Der er kun et sted jeg kan anbefale fuldt ud!

Lidt mere støtte i forbindelse med udslusningen - jeg havde Jørn et års tid, men det var ikke rigtig nok!
Jeg synes det var en fed oplevelse at bo der.
At vi fik flere lommepenge!

4.12. Om interviewet og om undersøgelsen.

Til sidst blev der spurgt ind til de adspurgte beboeres mening om at have deltaget i undersøgelsen.

Ok, det er sådan meget med at huske tingene - og sjovt!
Du lyttede da, så det var godt! Måske kunne du udvise lidt mere samhørighed!
Ja, det har været svært med sådan nogle ja eller nej - for det er så lang tid siden!
Fine spørgsmål!
Der var selvfølgelig nogle af de ting, der, når det er mange år siden, der er lidt svære at huske.
Ja, det var helt fint. Jeg er åben overfor alt muligt.
De fleste var nemme nok at svare på, der var nogen der var sådan indimellem, men ellers var det fint nok.
Ja det har været sådan ja/nej spørgsmål, så det kan være svært at uddybe, fordi der ligger selvfølgelig nogle begrundelser bag ens svar.
Det har været rigtig fint, så kan de lige tage det op i overvejelser, også fordi de undrer sig over at jeg ikke kommer der mere. Jeg synes de skal tage sig af de børn, der er der i stedet for at gøre så meget ud af os andre, der er flyttet.
Det har været nogle fine spørgsmål, men når man skal sige noget fra en til fem, så kunne det være rart at man i stedet satte nogle ord på. Jeg håber, det kan bruges, til det det skal!
Det har været fint nok. Der har ikke været noget der!
Det var fint. Der var mange af tingene, hvor jeg blev sådan lidt, hvor jeg ikke vidste hvad jeg skulle svare, fordi jeg aldrig er blevet stillet spørgsmålene før!
Jamen, det er jeg kun positiv omkring - og lækkert at jeg fik spørgsmålene fremsendt, så jeg ligesom kunne følge med.
Der var alt for mange 1-5 spørgsmål - hjælper det på det?
Det er dejligt, at der er sådan en sød pige som gider og ringe til en og spørge en om alle mulige mærkelige ting, som jeg ikke rigtig kan svare på.
Den har da været fin.
Jamen, det var fint nok. Jeg tænkte på, hvad skal det bruges til?
Helt fine - de er åbne, så man kan svare åbent og lukket -og også meget ydmyge!
Ja, det har været ok.
Det var hyggeligt nok. Så har jeg da noget at lave her i en halv time(griner)
Fint - det var hurtigere, end jeg lige havde regnet med, faktisk.
Den var fin nok - jeg har heller ikke sovet så godt i nat - det var bare nogle ord, jeg ikke forstod- så jeg var lidt blank indimellem!
Jeg synes, det var en god ide det her, og få spurgt os unge om, hvordan vi har det herude og om der kan gøres noget bedre ved det!

Delkonklusion: Der var en god opbakning blandt de adspurgte beboere til, at der gennemføres en sådan undersøgelse og mange af beboerne var hørligt glade for at blive spurgt om deres mening om Kollektivet, ligesom flere udtrykte et håb om, at undersøgelsen kan bruges til noget.

5. Konklusion og perspektivering

Hvis vi kort samler op på Kollektivets pædagogiske tilgang fra afsnit 2, så er det Kollektivets hensigt at skabe et miljø med rummelighed og anerkendelse af den enkelte beboer, barn eller ung, og samtidig støtte barnet/den unge i at udvikle sine kompetencer, så han/hun kan lære at begå sig i det omkringliggende samfund.

Det er derfor nødvendigt, at rollemodellerne/de ansatte, har den nødvendige tid og mulighed for at møde den unge og handle sammen med dem både i forhold til at hjælpe med daglige opgaver og i løsningen af konflikter og at give dem mulighed for positive sociale relationer og oplevelser.

Med ovenstående "in mente" skulle forventningen være, at beboerne oplever:

Et åbent og fleksibelt hjem - hvor vi har skabt nogle ydre rammer - hvor vi passer på vores ejendom. Et hyggeligt sted, som ligner et hjem - og også gerne opleves som et hjem for os alle. Rum og hus er som et hjem, hvor der sker forandringer og hvor vi lever. Et åbent hus, hvor der ikke er meget, der forgår for lukkede døre. Der er præget af meget fis, ballade og sjov.

Det fysiske rum, som fremstår velrenoveret og opryddelige. Der skal være rart at komme ind i vores hus, - det skal være åbent og indbydende og med en tolerance for, at det skal opleves som et teenagermiljø, så der skal være plads.

- Med gode udviklingsmuligheder.
- Hvor den enkelte bliver mødt respektfuldt.
- Bliver anerkendt for det han/hun er.
- Hvor hverdagens pædagogik/opdragelse/rammesætning tager udgangspunkt i den enkelte og dennes behov og formåen.
- Hvor der er en imødekommenhed og åbenhed overfor de unges familier og nære relationer.

Er der så den sammenhæng mellem det som Kollektivet ønsker at tilbyde de børn og unge, som bliver anbragt på stedet og så det som beboerne under opholdet og efterfølgende også oplever. Forhåbentlig vil det fremgå af denne opsamling og opsamling på delkonklusionerne, hvorefter der vil følge et afsnit om den fælles refleksion på undersøgelsens resultater og det anvendte undersøgelsesdesign i forhold til fremtidige effektundersøgelser.

5.1 Om undersøgelsens resultater

Det samlede antal respondenter vurderes at være tilstrækkeligt repræsentativt til at kunne sikre undersøgelsens pålidelighed og den anvendte systematiks præcision til at undersøgelsen vil kunne fremstå præcis i sin indsamling og gengivelse af data.

Respondenternes aldersmæssige spredning dækker rigtig fint de 25 år Kollektivet har fungeret. Det ser ud til, at Kollektivet gennem sin gode kontinuitet bliver det gode alternativ for de fleste af de beboere der bliver visiteret hertil, der har betydet, at der kun i begrænset omfang er unge, der er visiteret videre til et nyt opholdssted.

I dag er målgruppebeskrivelsen blevet mere præcis til at omfatte børn og unge (se side 7) mellem 12-18(10-20) år. Umiddelbart virker det som et stor spænd mellem den yngste og ældste visiterede, hvor den nuværende beboergruppe i højere grad matcher hinanden aldersmæssigt. Det ser også ud til, at Kollektivet kan sikre sine beboere en god kontinuitet i anbringelsesforløbet, når man ser på den gennemsnitlige anbringelsestid på 4,6 år.

Der kan berettiget stilles spørgsmål om de visiterede unge altid har haft og fuldstændigt husker det oprindelige visitationsgrundlag - selv mange år efter, men der er dog i de supplerende data, så mange udsagn der understøtter, at en sandsynlig hovedfaktor for de flestes anbringelse netop ligger i grundlæggende omsorgssvigt hos en eller begge forældre. Dette er i fuld overensstemmelse

med de 19, der har peget på dette aspekt som det afgørende. For de unge der er visiteret til Kollektivet via anden anbringelse, er der ikke spurgt ind særskilt om årsagen til dette skift!

Det ser det ud til, at Kollektivets målgruppe primært har været unge, der indlæringsmæssigt godt ville kunne klare et almindeligt folkeskoleforløb med eller uden støtte, men hvoraf en del, enten på grund af manglende undervisning og/eller problematisk adfærd, har fået størst udbytte af, enten undervisning i mindre specialklassegruppe, eller som en kombination mellem nogle få daglige undervisningstimer og praktisk arbejde.

43 % af de adspurgte har i dag en god og regelmæssig kontakt til deres forældre og/eller søskende. 25 % har i dag sporadisk kontakt med familien og 32 % har ingen kontakt eller har ikke svaret på spørgsmålet.

Omkring de tidligere (de nuværende beboere er ikke talt med her) beboere, lever 54 % (fratrække de nuværende beboere) en single tilværelse, 25 % er fraskilte og enlige med børn, men 25 % har en kæreste eller ægtefælle.

Da Kollektivet ikke betragter sig som en behandlingsinstitution, så vil stedet typisk benytte sig af eksterne ressourcepersoner, såfremt det vurderes, at den unge har et behov for specifik behandling. I forbindelse med visitation sker det dog, at der fremkommer et ønske eller behov for en udredning, som et fremadrettet grundlag for socialpædagogisk støtte en udvikling og læring. Kollektivet har bevidst valgt at rekruttere pædagogiske uddannede medarbejdere med megen forskellig baggrund, personlighed og faglig tilgang, vil dette også afspejle sig i de unges oplevelser af medarbejderne. Overordnet vurderes medarbejderne meget positivt, specielt i forhold til i hvilken grad beboerne føler sig forstået.

Det har haft stor betydning for beboernes oplevelse af kontinuitet og sammenhæng af kollektivet som et hjem, at Lene og Jørn gennem årene som familie har boet på stedet. Det har dog samtidig også givet anledning til at nogle få af beboerne oplevede jalousi, specielt i forhold til Lene og Jørns børn. Nogle få beboere har oplevet, at de har oplevet det som at være gæst på stedet, med en oplevelse af hyppige vagtskift og har ikke umiddelbart profiteret af en tættere relation til specifikke medarbejdere.

De fleste har dog oplevet Kollektivet som hjemlignende og det udtrykkes gennem de daglige samlingspunkter omkring spisetider, fælles spil og samvær omkring tv.

Ferier, højtider er blevet oplevet som en god familielignende ramme, som de fleste udtrykker glæde over.

Mange udsagn understreger herudover, at de har oplevet Kollektivet som deres hjem og som et familiested med medarbejdere med forælderroller.

Nogle få udtrykker til spørgsmålet om ikke hjemlignede aspekter på Kollektivet, f.eks. udbetaling af lomme penge, som opleves som noget bankagtigt, men som tilsyneladende også har været med til at sikre ordentlighed omkring dette, - noget som enkelte også tilkendegiver, at de har profiteret af i forhold til egen regnskabsstyring den dag i dag. Ofte er medarbejderne gode til at kommunikere direkte og menneskeligt til de unge, men det udtrykkes også i nogle få udsagn, at der har været situationer, hvor medarbejderne er blevet oplevet mere pædagogiske end godt er, og glemmer det relationelle.

Mange af beboerne giver udtryk for, at der til trods for Kollektivets placering i et landsbymiljø, da har de fået mulighed for at benytte lokale fritidstilbud, både i Hunderup, I Bramming og i Ribe/Esbjerg med kørsel til og fra, mens der er andre, der ikke har været så gode til at se eller orkede at benytte de lokale fritidstilbud.

Som det udtrykkes af rigtig mange af de tidligere beboere, så har de i dag en oplevelse af Kollektivet, som betyder, at de som minimum deltager i den årlige julefrokost, og flere udtrykker, at de enten kommer jævnligt, eller er i jævnlig i telefonisk/facebook kontakt med Kollektivet.

Fra de beboere, der har deltaget i undersøgelsen **udtrykkes samlet set stor tilfredshed med deres ophold på Kollektivet**. For de fleste af de udspurgte beboere udtrykkes, at opholdet har haft en kæmpe betydning for deres efterfølgende og nuværende liv. Alene nogle få udtrykker, at det ikke har haft nogen eller den store indflydelse(2 af de interviewede).

Bredt udtrykkes det blandt de nuværende og tidligere beboere, at de under opholdet på Kollektivet er blevet klogere på deres egne kompetencer og at de tør bringe dem i spil. En af forudsætningerne er arbejdet med at opnå en større selvindsigt, som flere også tilkendegiver, men samtidig også, at de må lære at leve med og acceptere nogle "svagheder"/forbedringsområder, der rækker langt frem. Flere udtrykker, at de bl.a. gennem opholdet på Kollektivet har lært at leve i nære og tætte relationer, at de er blevet mere åbne, lyttende, ærlige og lettere får skabt tillid til personer i deres omgivelser. De udtrykker, at de gennem Kollektivets minisamfund har lært og oplevet samfundsnormer og værdier og forsøger at efterleve dem.

På Kollektivets kerneydelse respekt, tolerance og anerkendelse viser udsagnene, at en stor del af de unge netop har oplevet at blive mødt med respekt, tolerance og anerkendelse. De unges svar udtrykker generelt, at en stor del af de unge har kunnet lære og profitere af denne grundlæggende tilgang i Kollektivets måde at mødes og omgå de unge på.

Der udtrykkes generelt en meget stærk oplevelse af gode relationer mellem beboerne og medarbejderne, - nogen udtrykker speciel tilknytning til kontaktpædagogen eller til en af ledelsespersonerne. I forhold til oplevelsen af fællesskab udtrykkes det af flere, som hverdagsagtige situationer omkring fælles spising, aftensmad især, men også i forhold til, at man spiller sammen, ser fjernesyn, tager på ture og på ferie.

Der udtrykkes fra nuværende og tidligere beboere en noget forskellig oplevelse af forældresamarbejdet, der ikke umiddelbart lever op til den kvalitet, som Kollektivet, bl.a. i forhold til sit værdigrundlag og kvalitetskriterier har angivet. Uanset om forældrenes holdning til samarbejdet og beboernes erindring om intensiteten i kontakten mellem Kollektivet, kontaktpædagogerne og forældrene kan være upræcis, er denne samarbejdsrelation **et oplagt forbedringsområde**.

De få udsagn og den kvantitative lave scoring på 2,0(fra 1-5) indikerer, at ensomhed ikke har været et problem for Kollektivets beboere i den tid, de var anbragt her. Samtidig er det dog vigtigt at være opmærksom på, at nogle unge gennem deres oplevelser og barndom kommer til Kollektivet med en grundlæggende ensomhedsfølelse, som kan være vigtig at få bearbejdet og kompenseret igennem de aktiviteter og de relationer man får skabt.

Omkring håndtering af utrygge situationer udtrykkes nogle individuelle vurderinger og opfattelser, der kun i begrænset omfang illustrerer, om de har fået nogle redskaber på Kollektivet, der kan benyttes i deres dagligdag.

Tilbagemeldingen fra de nuværende og tidligere beboere er, at de har oplevet omsorg og nærhed fra personalet, at det for de fleste har haft stor betydning, men også at det ofte har været med udgangspunkt i nære relationer til nogle få(udvalgte) eller kontaktpædagogen, at de har oplevet dette. Dette understreges af at de interviewede, når de bliver spurgt om, hvad var det bedste ved at bo på Kollektivet - at de da generelt, har oplevet nærvær, omsorg, en god tilknytning og oplevelse af sammenhold på Kollektivet - de har følt sig værdifulde og respekterede på en måde, der står tyde-

lig, såvel for dem, der er fraflyttet indenfor de sidste par år, som dem der har forladt stedet for mange år (op til 22 år) siden

Beboerne (de nuværende og de tidligere) udtrykker ret enslydende, hvor vigtig det er for dem efter oplevelse af svigt og uærlighed, at kunne leve og fungere i et miljø hvor ærlighed og troværdighed er en vigtig del af kulturen. Enkelte udtrykker, at medarbejderne på Kollektivet her har været et forbillede, men at det uanset en evt. påvirkning fra Kollektivet, er et "must"!

Det kan konstateres, at ca. knap halvdelen i dag har en jævnlig kontakt til deres familie/forældre eller dele af den, mens godt halvdelen kun har begrænset eller ingen kontakt med deres forældre. De fleste har dog et netværk bestående af nære venner, mens nogle få alene har en meget begrænset venskabskreds

Omkring konflikthåndtering er et gennemgående udsagn blandt ca. halvdelen af de udspurgte beboere, at opholdet og løsning af konflikter har givet dem nogle redskaber og/eller forståelse for, hvordan konflikter kan løses på en god måde, f. eks uden at benytte vold!

Til spørgsmålet om hvad var det værste ved at bo på Kollektivet, bl.a. peger på placeringen ude på landet, som dog samtidig udtrykkes, som et gode i forhold til påvirkninger fra bymiljøet og dårlig indflydelse fra f.eks. gamle klikker. En anden indvending fra nogle, er sorgen over ikke at kunne være hjemme hos sin familie. Det tredje er, at man som ung skal forholde sig til andre børn/unge med lignende problemstillinger - hvilket for nogen opleves som anstrengende/overvældende.

Vedr. undersøgelsen og de nuværende og tidligere beboeres syn på dette.

Der var en god opbakning blandt de adspurgte beboere til, at der gennemføres en sådan undersøgelse og mange af beboerne var hørligt glade for at blive spurgt om deres mening om Kollektivet, ligesom flere udtrykte et håb om, at undersøgelsen kan bruges til noget.

5.2 Perspektivering

Arbejdet med dette udviklingsprojekt, som gennem 12-14 måneder har involveret medarbejdere og ledelse, har været oplevet som et langt, men meget udbytterigt arbejde. Medarbejdere og ledelse har specielt oplevet arbejdet med at praksisbeskrive værdier og drøftelsen af de socialpædagogiske principper som værdifulde i forhold til en faglig refleksion, på det man gør og en hjælp til at fokusere på det vigtige i den daglige praksis. Det har samtidig givet en oplevelse af, at Kollektivets værdier fortsat er værdier man kan stå inde for. Det har også givet inspiration og lyst til tage en lignende proces med mellemrum.

"Drøftelserne om værdigrundlaget udfordrer os på en god måde - det er et godt værktøj for os selv - giver ny energi og er motiverende".

"Vi får spejlet os i vores værdier og det har tilsyneladende en effekt at bløde værdier kan mærkes og selvfølgelig skal vi have det formidlet på den gode måde - hvor kan vi bruge f.eks. i hvad virker evt. sammen med en Zornig eller sammen med det andet sted der har gennemført en tilsvarende undersøgelse. Erfaringerne må gerne bredes ud!"

Undersøgelsen og de mange udsagn har givet nogle anerkendelser og kritikpunkter, som medarbejderne ellers ikke hører og som er gode at tage ved lære af - og selvfølgelig oplever medarbejdere og ledelse de mange positive tilbagemeldinger som noget der giver ekstra ressourcer og energi fremadrettet. Flere medarbejdere udtrykker også, at det på den måde er dejligt at få en fornemmelse af hvordan det går med de "gamle" børn/unge.

Der er en fælles tilgang til at undersøgelsen bør benyttes til at synliggøre Kollektivets styrkesider overfor nuværende samarbejdspartnere og også benyttes i markedsføringen i forhold til andre

kommuner og sagsbehandlere - gerne som en del af hjemmesiden, samt f.eks. som en pjece med et kort resume af undersøgelsens konklusioner.

Medarbejdere og ledelse udtrykker samlet, at det vil være godt at gennemføre undersøgelsen med mellemrum, primært for egen læring og refleksion, for at kunne bevare fokus på det, der betyder noget i de unges udvikling på Kollektivet.

"Det er godt med års mellemrum at få visualiseret vores oplevelser og det betyder at jeg vil gøre noget anderledes næste gang jeg er på arbejde".

Arbejdet med undersøgelsen er en god platform i forhold til et fremtidigt ledesskifte, så Kollektivet er bevidste om hvad man står for og sammenhængen til en dagligdags praksis.

"Det kan dog umiddelbart godt virke lidt overvældende at få så megen anerkendelse, - har jeg virkelig været en del af det og dermed svært at tage helt til sig - men også fantastisk at være en del af".

Undersøgelsen har også givet inspiration til at undersøge om der måske findes et redskab, der kan tydeliggøre de verbale og skriftlige statusbeskrivelser, så vi overfor de unge kan visualisere deres udvikling her på stedet f.eks. Unge PAS, Journal Digital eller det Sociale Udviklingsindex

Uanset der er gået 25 år fra Kollektivets etablering så giver undersøgelsen klare indikationer på at stedets grundlæggende værdier netop har haft stor betydning for netop denne målgruppe, uanset at tiden og sproget har givet anledning til revision og tilpasning, så er der ikke ændret på de fundamentale værdier som:

- Ærlighed
- Anerkendelse
- Rummelighed
- Respekt
- Tolerance

Omkring undersøgelsens design, der er udformet af Reflektor, kan det konstateres, at den kvalitative interviewtilgang gennem de mange udsagn, har givet Kollektivet meget konkrete tilbagemeldinger på de temaer, som man gerne ville høre om!

Det er dog en særdeles tung og omfattende undersøgelsesmetode, som kræver mange ressourcer og som alene er realistisk med nogle års mellemrum.

I forhold til analysedelen om effekt kan der stilles spørgsmål ved om den anvendte undersøgelsesmodel, på det foreliggende grundlag, med et mindre antal journalgennemgange ved visitationstidspunktet, sammenholdt med de samme beboeres udsagn fra interviewet, er direkte sammenholdelige.

Skal denne fremgangsmåde benyttes vil det forventeligt kræve en mere systematisk opbygning og en bredere opfølgning blandt et væsentligt større antal respondenter.